

Programmabegroting 2015-2018

Gemeente Enschede

Deel 3

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
1. Duurzaam, Samen, Sterker	3
2. Financieel middelenkader.....	10
2.1. Actualisering van het middelenkader	10
2.2. Structurele bezuinigingen	14
2.3. Incidentele bezuinigingen	24
2.4. Gevolgen van de Miljoenennota en septembercirculaire	26
3. Programma's	27
3.1 Maatschappelijke ondersteuning	27
3.2 Versterken economie.....	35
3.3 Duurzame leefomgeving.....	43
3.4 Dienstverlening en financieel beleid	56
3.5 Stoppen met beleid.....	64
4. Paragrafen	68
4.1. Lokale heffingen	68
4.2. Weerstandvermogen en risicobeheersing	72
4.3. Onderhoud kapitaalgoederen	82
4.4. Treasury.....	90
4.5. Bedrijfsvoering	94
4.6. Verbonden partijen	96
4.7. Grondbeleid	122
4.8. Doelmatigheid en doeltreffendheid.....	125
5. Financiële begroting	127
5.1. Grondslagen	127
5.2. Overzicht baten en lasten.....	127
5.3. Uiteenzetting financiële positie	129
6. Bijlagen.....	135
6.1. Incidentele baten en lasten.....	135
6.2. Staat van reserves.....	136
6.3. Staat van voorzieningen	142
6.4. Wat mag het kosten?.....	144
6.5. Staat van vervangingsinvesteringen	159
6.6. Overzicht kredieten/onderhanden werk.....	161
6.7. Subsidies	161
6.8. Meerjaren Prognose Parkeerbeheer (MPP).....	167
6.9. Ruimtelijke projecten	168
6.10. Aangenomen amendementen en moties	183

6. Bijlagen

6.1. Incidentele baten en lasten

A. Incidentele baten en lasten

Totaal		85.700	5.350.700	63.200	313.200	0	465.000	0	2.465.000
Programma Product	Toelichting/ omschrijving	2015 Baten	2015 Lasten	2016 Baten	2016 Lasten	2017 Baten	2017 Lasten	2018 Baten	2018 Lasten
Versterken economie									
Versterken economische structuur	Binnenstadsdistributie	30.000	30.000	7.500	7.500				
Algemene bijstand levensonderhoud	Ontwikkelplan MAU		550.000						
Arbeidsmarktparticipatie	Handhaving Inburgering	55.700	55.700	55.700	55.700				
Maatschappelijke ondersteuning									
Inkomensondersteuning_bijzondere inkomensvoorziening	Kledingbank		20.000						
Duurzame leefomgeving									
Locatieontwikkeling	Actieprogramma binnenstad				250.000		250.000		
Dienstverlening en financieel beleid									
Interne Dienstverlening	Flankerend Beleid		3.500.000						
Verkiezingen	Organisatiekosten verkiezingen		195.000				215.000		215.000
Infrastructuur ADT	Aanleg infrastructuur		1.000.000						2.250.000

Toelichting

Programma Versterken economie

Versterken economische structuur

Deze bedragen hebben betrekking op de door de Regio Twente toegekende subsidie ten behoeve van de uitvoering van het pilot "Binnenstadservice Enschede". Deze middelen worden ingezet voor onderzoek en exploitatie van en naar binnenstaddistributie in de Enschedese binnenstad.

Algemene bijstand levensonderhoud

Incidentele uitgaven voor de implementatie van het ontwikkelplan MAU dat met het Rijk is afgesproken.

Arbeidsmarktparticipatie

Voor de handhaving van de inburgeringsplicht zijn via de decembercirculaire 2013 van het gemeentefonds middelen aan de gemeente beschikbaar gesteld. Deze middelen worden door de gemeente over een periode van drie jaar ingezet voor de uitvoering van de handhaving.

Programma Maatschappelijke ondersteuning

Inkomensondersteuning

Conform de motie uit de Raad bij de behandeling van de Programmabegroting 2013-2016

wordt tot en met 2015 20.000 euro beschikbaar gesteld voor huisvesting van de Kledingbank.

Programma Duurzame leefomgeving

Locatieontwikkeling

Voor het actieprogrammabinnenstad wordt een tijdelijke impuls gegeven ter vergroting van de aantrekkingskracht van de binnenstad van Enschede.

Programma Dienstverlening en financieel beleid

Interne Dienstverlening

Voor de CFO-opgave is een budget voor flankerend beleid gevormd. Dit budget is bedoeld om de personele mobiliteit, die leidt tot invulling van bezuinigingen, te ondersteunen. In de Meerjarenbegroting 2014-2017 was voor 2015 reeds een bedrag van 2 miljoen euro beschikbaar gesteld. Voor 2015 wordt 1,5 miljoen euro aanvullend budget beschikbaar gesteld, zodat er incidenteel 3,5 miljoen beschikbaar is.

Verkiezingen

Voor de organisatie van de diverse verkiezingen zijn de benodigde budgetten opgenomen.

Infrastructuur ADT

Bij de ontwikkelingsplannen van het ADT is voor 3,2 miljoen euro rekening gehouden met kosten voor aanleg van de infrastructuur.

B. Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Programma Bedragen * 1.000 Euro	Product	Onttrek- kingen 2015	Stortin- gen 2015	Onttrek- kingen 2016	Stortin- gen 2016	Onttrek- kingen 2017	Stortin- gen 2017	Onttrek- kingen 2018	Stortin- gen 2018
Dienstverlening en financieel beleid	ICT	4.189	4.272	4.184	4.265	4.440	4.267	4.546	4.267
Dienstverlening en financieel beleid	H&S	911	954	897	954	905	954	915	954
Dienstverlening en financieel beleid	VBE	5.159	1.670	4.799	1.670	4.458	1.670	4.047	1.670
Duurzame leefomgeving	Rioleringen	387	-26	239	-44	1.592	-44	1.170	-44
Duurzame leefomgeving	Afvalstoffenheffing	333	0	333	0	333	2.000	0	0
Duurzame leefomgeving	Parkeerbedrijf	340	610	299	547	521	729	403	981
Duurzame leefomgeving	Grondbedrijf	171	174	168	168	165	978	745	2.393
		11.491	7.653	10.919	7.561	12.414	10.553	11.827	10.222
Saldo mutatie structureel		3.838		3.358		1.861		1.605	

6.2. Staat van reserves

Omschrijving	Stand 31-12- 2014	Rente- toevoe- gingen 2015	Stortin- gen 2015	Onttrek- kingen 2015	Eind- stand 2015	Eind- stand 2016	Eind- stand 2017	Eind- stand 2018
--------------	-------------------------	-------------------------------------	-------------------------	----------------------------	------------------------	------------------------	------------------------	------------------------

Dienstverlening en financieel beleid									
Algemene reserve	Alg	27.103	-486	9.846	9.399	27.063	31.649	34.210	40.058
Egalisatieres kaplst Scholingsboul	BR Kap	7.565	188	17	1.628	6.143	4.738	3.351	1.982
Egalisatiereserve onderwijsinvest.	BR Kap	1.208	43	1.179	1.832	598	441	766	1.617
Flankerend beleid	Alg	0	0	1.733	1.733	0	0	0	0
Gemeente brede software DV* en vervanging IC	BR Kap	1.710	24	3.259	3.296	1.698	1.828	1.853	1.809
H&S / Leegstandsreserve	BR Ov	585	9	331	300	625	665	706	747
H&S / Werkplekinrichting	BR Kap	641	10	623	611	663	701	729	747
IM / Gem.brede software	BR Kap	363	5	1.013	893	487	468	298	88
Incidenteel middenkader	BR Ov	1.272	0	0	0	1.272	572	572	572
Innovatiebudget	BR Ov	3.733	0	2.000	4.200	1.533	1.533	1.533	1.533
Invest. ext. activiteiten	BR Kap	295	5	0	138	162	58	59	60
Majeure investeringsopgaven	BR Ov	3.616	291	5.541	4.900	4.548	5.801	6.611	7.454
Nog uit te voeren werkzaamheden	BR Ov	2	0	0	0	2	2	2	2
PD Digitaal Archief	BR Ov	4	0	0	0	4	4	4	4
Rekeningresultaat lopend jaar	BR Ov	0	0	0	0	0	0	0	0
Res egalisatie kaplast Brede Scholen	BR Kap	526	13	500	612	428	335	251	178
Reserve Nationaal Uitv.Programma	BR Ov	930	0	0	925	5	5	5	5
Reserve kapitaallasten	BR Kap	653	0	4	4	652	517	381	246
Suppletie-uitkering	BR Ov	0	0	0	0	0	0	0	0
Vastgoed	BR Kap	18.773	944	1.670	5.159	16.227	13.889	11.760	9.932
Vervangingsinvestering sport	BR Kap	3.426	151	327	423	3.482	3.736	4.227	4.853
Totaal Dienstverlening en financieel beleid		72.406	1.198	28.042	36.053	65.592	66.943	67.319	71.887
Duurzame leefomgeving									
Egalisatiereserve riolering	BR Egal	7.742	110	-26	307	7.519	7.344	5.812	4.680
Gronduitgifte	BR Ov	1.974	0	0	0	1.974	1.974	1.974	1.974
Herstel opgebroken bestrating	BR	320	0	0	80	240	240	240	240

	Ov								
Landinrichting	BR Ov	609	0	0	254	355	355	355	355
Onderhoud havens	BR Ov	904	9	0	0	912	921	930	939
Reserve Muziekfonds	BR Ov	91	7	0	0	97	105	112	121
Reserve egalisatie afvalstoffenheffi	BR Egal	2.842	39	0	333	2.547	2.254	3.961	4.017
Reserve grondexploitatie	Alg	-2.993	-270	174	171	-3.260	-3.543	-3.027	-1.589
Reserve mobiliteit	BR Ov	9.655	0	693	5.590	4.759	3.283	2.620	1.485
Reserve parkeren	BR Egal	2.664	110	610	340	3.043	3.403	3.726	4.426
Reserve rente jaarl. bijdr. BWS	BR Ov	281	0	0	98	183	90	3	-93
Reserve rentebaten PBR	BR Ov	35	1	0	0	37	38	39	41
Reserve stadsverfraaiing	BR Ov	204	4	0	50	158	111	63	14
Totaal Duurzame leefomgeving		24.326	10	1.451	7.223	18.564	16.573	16.808	16.608
Maatschappelijke ondersteuning									
Gezond Meedoen convenant Menzis	BR Ov	400	0	0	0	400	400	400	400
Res egalisatie kap. lasten Zwembaden	BR Kap	602	-3	390	327	663	748	901	1.075
Reserve Maatschap.opvang.verslav.	BR Ov	157	0	0	0	157	157	157	157
Reserve Vrouwenopvang	BR Ov	167	0	0	75	92	92	92	92
Reserve WMO	BR Ov	501	0	0	380	121	121	121	121
Reserve gemeent. sociale huisvesting	BR Ov	225	16	0	30	212	197	181	164
Reserve wijkbudgetten	BR Ov	228	0	0	228	0	0	0	0
Totaal Maatschappelijke ondersteuning		2.281	13	390	1.039	1.645	1.715	1.852	2.009
Versterken economie									
Dienstreserve DCW	BR Ov	271	0	0	0	271	271	271	271
Handhaving inburgering	BR Ov	111	0	0	56	56	0	0	0
Reserve egal exploitresult bedr.verz	BR Ov	699	10	0	37	671	644	615	587
Totaal Versterken economie		1.082	10	0	93	998	915	887	858
Totaal - Generaal		100.094	1.230	29.883	44.409	86.799	86.145	86.865	91.361

Toelichting op de reserves

Hieronder worden per programma de belangrijkste reserves toegelicht.

Thema	Reserve	Doelstelling
Dienstverlening en Financieel beleid	Algemene reserve	De beschikbare weerstandscapaciteit van de gemeente Enschede is opgenomen in de algemene reserve. Het weerstandsvermogen betreft de mate waarin risico's met substantiële (niet begrote) financiële gevolgen opgevangen kunnen worden. Voor de bepaling van het weerstandsvermogen zie de paragraaf Weerstandsvermogen.
	Egalisatiereserve kapitaallasten Scholingsboulevard	Deze reserve is bedoeld om schommelingen in de exploitatie op te vangen. Indien de kapitaallasten lager dan wel hoger zijn dan het daarvoor beschikbare budget wordt gedoteerd dan wel onttrokken aan deze egalisatiereserves.
	Gemeentebrede software DV en vervanging IC	Reserve is bestemd voor de dekking van kapitaallasten die voortkomen uit de vervangingsinvesteringen voor ICT werkplekmiddelen en hardware en de kosten voor licenties van besturingssoftware.
	H&S Leegstandsreserve	Reserve wordt aangewend om de financiële gevolgen van niet verhuurde m2 van ambtelijke huisvesting op te vangen.
	H&S Werkplekinrichting	Reserve is bestemd voor de dekking van kapitaallasten die voortkomen uit de investeringen voor de werkplekinrichting.
	IM Gemeentebrede software	Reserve is bestemd voor de dekking van de kapitaallasten die voortkomen uit de vervanging van software voor applicaties.
	Reserve incidenteel middelenkader	Middelen ter beschikking gesteld uit de PB 2010-2013. Hieronder valt o.a de reserve IZA ten behoeve van de bevordering mobiliteit.
	Reserve Innovatiebudget	Reserve om het actieprogramma innovatie te bekostigen.
	Reserve investering externe activiteiten	Doel van deze reserve is tweërlei, aan de ene kant het mogelijk maken om te blijven investeren in het product om het op de markt te houden. Aan de andere kant dient de reserve als egalisatie als gevolg van schommelende inkomsten en uitgaven.
	Reserve majeure investeringsopgaven	Dit zijn reserveringen ten behoeve van de door de raad aangewezen majeure stedelijke investeringsopgaven.
	Reserve Nog uit te voeren werkzaamheden	Betreft nog uit te voeren werkzaamheden ihkv beheer wegen en monumenten.
	Reserve PD Digitaal Archief	Doel is het digitaliseren van het bouwarchief. Dit moet leiden tot een reductie van de fysieke archiefruimte en een lagere personele inzet.
	Reserve egalisatie	Deze reserve is bedoeld om schommelingen in

	kapitaallasten Brede Scholen	de exploitatie op te vangen. Indien de kapitaallasten lager dan wel hoger zijn dan het daarvoor beschikbare budget wordt gedoteerd dan wel onttrokken aan deze egalisereserves.
	Reserve kapitaalslasten	De reserve is ingesteld om vrijvallende kapitaallasten te reserveren en om schommelingen in werkelijke kapitaallasten op te vangen.
	Reserve Vastgoed	De reserve Vastgoed is bedoeld als buffer om de vermogensrisico's en (tijdelijke) exploitatietekorten van het gemeentelijk vastgoed op te vangen.
	Reserve vervangingsinvestering sport	Deze reserve is bedoeld om schommelingen in de exploitatie op te vangen. Indien de kapitaallasten lager dan wel hoger zijn dan het daarvoor beschikbare budget wordt gedoteerd dan wel onttrokken aan deze egalisereserves.
Versterken economie	Dienstreserve DCW	Reserve bestemd om niet voorziene kosten aan het pand Kuipersdijk op te vangen.
	Reserve egalisatie exploitatieresultaat bedrijfsverzamelgebouwen	Reserve om eventuele tekorten in de exploitatie van de bedrijfsverzamelgebouwen op te vangen.
Duurzame leefomgeving	Egalisereserve riolering	Reserve ter egalisatie van de opbrengsten en kosten betreffende rioleringen ten einde fluctuaties in de tarieven aan de burger te reduceren.
	Reserve gronduitgifte	Deze is bedoeld meer maatwerk te kunnen leveren bij de uitgifte van grond voor bedrijventerreinen, kantoren en wonen. Dit om de verkoop te stimuleren. Deze reserve is ingesteld bij de vaststelling van de nota grondprijnsbeleid op 16-12-2013.
	Reserve herstel opgebroken bestrating	Reserve om de verschillen in de kosten en opbrengsten van partijen die toestemming krijgen om in gemeentelijke straten en wegen werkzaamheden te verrichten (bijvoorbeeld bekabelaars) op te vangen.
	Reserve landinrichting	Reserve bedoeld voor de financiering van het project Landinrichting.
	Reserve onderhoud havens	Middelen gereserveerd voor onderhoud haven (baggeren en oevervoorzieningen) voor het project Masterplan Havengebied. Uitvoeringskrediet is in december 2010 door de Raad vastgesteld.
	Reserve muziekkonink	Uit de reserve - die voortkomt uit een particuliere gift - kunnen bijdragen worden gedaan in de kosten van opvoeringen op muzikaal gebied. Bijvoorbeeld bijzondere orkest- of operavoorstellingen.

	Reserve egalisatie afvalstoffenheffing	Reserve ter egalisatie van de opbrengsten en kosten betreffende afvalstoffenheffing ten einde fluctuaties in de tarieven te reduceren.
	Reserve grondexploitatie	Buffer ten behoeve van het egaliseren van zowel positieve als negatieve resultaten op de exploitatie van gronden. Het verloop van deze reserve wijzigt als gevolg van de actualisatie van de grondcomplexen in het Meerjaren Perspectief Grondbedrijf (MPG). Zie paragraaf grondbeleid.
	Reserve mobiliteit	Reserve bedoeld ter egalisatie van de opbrengsten en kosten betreffende mobiliteitsprojecten.
	Reserve parkeren	Deze reserve van het parkeerbedrijf bestaat uit een drietal deelreserves, die bij besluit van de Raad (PB 2011-2014) zijn samengevoegd: <ul style="list-style-type: none"> • de reserve Egalisatie Risico's Parkeergarage ingesteld ten behoeve van het opvangen van de aanloopverliezen van de H.J. van Heekgarage. De exploitatieresultaten worden afgewikkeld via deze egalisatiereserve; • de reserve Parkeergarage, ingesteld ten behoeve van het afdekken van de reserve egalisatie risico's parkeergarage; • de bestemmingsreserve Parkeren Roombeek. Hierin is de afkoopsom, voor een periode van 15 jaren, gestort voor de jaarlijkse kosten voor invoering, beheer, exploitatie en parkeerregulering in Roombeek door PBE en het beheer, de exploitatie en het onderhoud van de parkeergarage de Brouwerij.
	Reserve rente jaarlijkse bijdrage BWS	Reserve bedoeld ter afwikkeling van de regeling Besluit Woninggebonden Subsidies (BWS)
	Reserve rentebaten PBR	Betreft rentebaten op het door het Rijk ineens uitgekeerde kapitaal ten behoeve van de wederopbouw Roombeek. Bedragen zullen onttrokken worden ten behoeve van Twentse Welle, Tetem2 en Op de Brouwerij.
	Reserve stadsverfraaiing	uit de reserve kunnen bijdragen worden geput voor het realiseren van kunst opdrachten al dan niet geïntegreerd in of op een gebouw of bouwwerk. Het gaat in deze periode nog om twee kunstwerken op het Wilminkplein en op het Koningsplein. Daarnaast is de reserve een achtervang voor grootschalig onderhoud van bestaande kunstwerken (calamiteiten).

Maatschappelijke ondersteuning	Reserve egalisatie kapitaallasten Zwembaden	Het programma kent een egalisatiereserve voor kapitaallasten. Deze is bedoeld om schommelingen in de exploitatie op te vangen. Indien de kapitaallasten lager dan wel hoger zijn dan het daarvoor beschikbare budget wordt gedoteerd dan wel onttrokken aan deze egalisatiereserve.
	Reserve maatschappelijke opvang en verslavingszorg	Reserve is bedoeld om jaarlijkse fluctuaties in de baten en lasten van de maatschappelijke opvang te egaliseren. Eventuele beschikbare middelen worden regionaal ingezet.
	Reserve vrouwenopvang	Reserve is bedoeld om jaarlijkse fluctuaties in de baten en lasten van de vrouwenopvang te egaliseren. Eventuele beschikbare middelen worden regionaal ingezet.
	Reserve WMO	De reserve wordt ingezet ter dekking van lasten die samenhangen met de decentralisatie van de ABWZ begeleiding, Jeugdzorg en CJG.
	Reserve gemeentelijke sociale huisvesting	Reserve is gevormd uit een schenking en is bedoeld voor financiële hulp bij huisvestingsproblemen

6.3. Staat van voorzieningen

Bedragen * 1000 Euro	Stand 31-12-2014	Bestedingen 2015	Stortingen 2015	Eindstand 2015	Eindstand 2016	Eindstand 2017	Eindstand 2018
Dienstverlening en financieel beleid							
Voorziening fisc en jurid procedures	-1	0	0	-1	-1	-1	-1
Vrz. mobiliteit medewerkers	1	0	0	1	1	1	1
Voorziening ADT	6.251	0	284	6.535	6.833	7.144	7.456
Voorziening RBT	3.445	0	340	3.785	4.139	4.495	4.851
Voorziening GEM Zuiderval	7.300	0	0	7.300	7.300	7.300	7.300
Vrz. fac. crisisbeheer	31	0	0	31	31	31	31
Vrz. oud wethouders (pensioen)	3.599	0	520	4.119	4.639	5.159	5.679
Vrz. personeel	592	214	0	379	134	49	79
H&S vrz. onderhoud	911	736	210	385	271	327	130
Voorziening Onderhoud VBE	1.091	3.254	2.944	781	233	857	344
Voorz. gr.onderh. atl.baan Wesselerh	43	0	5	48	5	9	14
BOS-Gezond bewegen door jeugd	85	0	0	85	85	85	85
BOS-Kom in beweging voor jezelf	150	0	0	150	150	150	150
Totaal Dienstverlening en financieel beleid	23.498	4.204	4.302	23.596	23.819	25.607	26.118
Duurzame leefomgeving							

Voorz huisvesting Twente Milieu	1.724	0	0	1.724	1.724	1.724	1.724
Onderhoud parkeergarages	1.308	1.506	551	353	398	583	56
Voorziening ISV II BDU fysiek	78	18	0	60	60	60	60
BWS soc hr/kp won/IGV	0	0	0	0	0	0	0
Voorz Grondwatermonitoring	244	0	0	244	244	244	244
Voorz Afdek WW-Risico tijd amb OE	126	0	0	126	126	126	126
Totaal Duurzame leefomgeving	3.481	1.524	551	2.508	2.553	2.739	2.211
Versterken economie							
Voorziening ISV II BDU economie	4	0	0	4	4	4	4
Voorz. integraal arbeidsmarktbeleid	0	0	0	0	0	0	0
Voorz. inburgering educatiecomponent	0	0	0	0	0	0	0
Voorziening WWB-Werkdeel	268	60	0	208	148	88	28
Voorziening BF Economie &Werk	300	0	0	300	300	300	300
Voorz DCW	463	50	0	413	338	238	101
Totaal Versterken economie	1.034	110	0	924	789	629	432
Totaal	28.013	5.838	4.852	27.028	27.161	28.974	28.761

Toelichting voorzieningen

Hieronder worden de belangrijkste voorzieningen per programma toegelicht.

Thema	Voorziening	Doelstelling
Dienstverlening en financieel beleid	Voorziening ADT	Voorziening om de tekorten volgens de grondexploitatie gebiedsontwikkeling luchthaven Twente af te dekken.
	Voorziening oud wethouders	Op basis van de wet APPA (Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers) hebben politieke ambtsdragers recht op verschillende pensioenregelingen. De hieruit op termijn voortvloeiende financiële verplichtingen voor de gemeente worden in deze twee voorzieningen tot uitdrukking gebracht. Jaarlijks worden de toekomstige verplichtingen herrekend en eventuele toevoegingen of onttrekkingen die hiervan het resultaat zijn, worden bij de jaarrekening inzichtelijk gemaakt.
	Voorziening personeel	Uit deze voorziening worden de FPU-kosten, WW-kosten en kosten die voortvloeien uit overige personele regelingen vergoed.
	H&S voorziening onderhoud	Voorziening ter dekking van de kosten voor het uitvoeren van regulier binnenonderhoud van de gebouwen waar gemeentelijk personeel is gehuisvest. Onttrekkingen uit deze voorziening geschiedt op basis van werkelijk gemaakte kosten, toevoeging van middelen op basis van een berekening voor toekomstig verwacht onderhoud.
	Voorziening onderhoud VBE	De kosten van planmatig onderhoud worden bekostigd uit deze voorziening. De mutaties in de

		onderhoudsvoorziening zijn gebaseerd op een meerjaren onderhoudsplanning.
	Voorziening groot onderhoud atletiekbaan Wesselerbrink	Bedoeld ter egalisatie van kosten van (groot) onderhoud aan de atletiekbaan Wesselerbrink.
	Voorziening BOS-gezond bewegen door jeugd	Door de sterke groei van het aantal leden van de sportverenigingen was het budget niet meer toereikend. In de integrale afweging in april 2008 is besloten dit knelpunt tot en met 2011 af te dekken. Omdat het ledental nog steeds licht groeit is deze voorziening in 2012 en 2013 ingezet om deze groei op te vangen. In 2013 is door de Raad besloten om het subsidiestelsel met ingang van 1 januari 2014 te herzien. Met deze herziening is er binnen het product sport een bezuiniging uit de programmabegroting gerealiseerd. Om deze bezuiniging en herziening te realiseren wordt deze voorziening in 2014 ingezet.
	Voorziening BOS-Kom in beweging voor jezelf	De kosten van het actieplan vitale sportvereniging (MIO) worden hieruit bekostigd. Daarnaast fungeert de voorziening als buffer voor mogelijke tegenvallers dan wel om initiatieven vanuit (partners van) het programma waar nodig aan te jagen en te stimuleren.
Versterken economie	Voorzining WWB W-deel	In deze voorziening bevinden zich de middelen voor afwikkeling personele lasten SDWE.
	Voorziening BF Economie & Werk	Deze voorziening is getroffen om de verplichtingen voor de bovenformatieven op te vangen.
	Voorziening DCW	Deze voorziening is bestemd voor de verplichting spaarverlof van de WSW werknemers.
Duurzame leefomgeving	Voorziening onderhoud parkeergarages	Voorziening bedoeld ter egalisatie van de kosten voor (groot) onderhoud aan de parkeergarages programma Stedelijke Ontwikkeling.
	Voorziening ISV II BDU fysiek	Voorziening bedoeld om de rijksregeling Investeringsbudget stedelijke Vernieuwing II financieel af te wikkelen.
	Voorziening afdekken WW-risico tijdelijke ambtenaren OE	Voorzieningen om WW-risico af te dekken van medewerkers met een tijdelijke ambtelijke aanstelling bij Onderhoud Enschede. Storting vindt plaats vanuit de hiervoor verkregen loonkostensubsidies.

6.4. Wat mag het kosten?

Onderstaande tabellen geven inzicht in de verdeling van de baten (inkomsten) en de lasten (uitgaven) van de thema's voor de jaren 2015 t/m 2018. De stortingen in (toename van) en onttrekkingen aan (afname van) de reserves spelen hierbij een belangrijke rol en zijn daarom ook inzichtelijke gemaakt in de tabel. Waar de baten en de lasten binnen één product niet aan

elkaar gelijk zijn, ontstaat een resultaat. Dit resultaat kan positief of negatief zijn. Dit resultaat komt uiteindelijk ten laste of ten gunste van de algemene middelen van de gemeente Enschede.

Voor uitgebreidere financiële informatie zie hoofdstuk 5 Financiële begroting en de bijlagen.

Maatschappelijke ondersteuning

Bedragen x 1.000 euro	Begroting 2014	Begroting 2015	Raming 2016	Raming 2017	Raming 2018
Versterken burgerkracht	14.630	17.419	17.069	17.152	16.678
Specialistische jeugdhulp	0	27.556	27.161	27.031	27.031
Jeugdhulp gewongen kader	0	15.499	15.499	15.499	15.499
Lichte ondersteuning en regie	12.012	18.102	17.640	17.540	17.540
WMO begeleiding	0	17.975	18.668	18.802	18.802
WMO individuele voorzieningen	30.657	23.633	23.469	22.878	22.628
Beschermd wonen	3.587	36.118	36.118	36.118	36.118
Opvangvoorzieningen	12.655	15.527	15.457	15.519	15.755
Inkomensondersteuning	11.086	12.076	11.875	11.737	11.537
Totaal Lasten	84.626	183.905	182.956	182.276	181.589
Versterken burgerkracht	518	221	221	221	221
Lichte ondersteuning en regie	906	45	45	45	45
WMO individuele voorzieningen	2.942	3.144	3.144	3.144	3.144
Opvangvoorzieningen	683	693	693	693	693
Inkomensondersteuning	884	884	884	884	884
Totaal Baten	5.934	4.987	4.987	4.987	4.987
Saldo van baten en lasten	78.693	178.918	177.969	177.289	176.602
Storting Reserves	169	207	208	253	269
Onttrekking reserves	2.814	676	142	117	111
Resultaat	76.048	178.450	178.034	177.425	176.759

Toelichting

Versterken Burgerkracht

Hier zijn met name de algemene voorzieningen ondergebracht. Hieronder zijn begrepen de middelen welzijnswerk (incl. opvoedondersteuning uitgevoerd door welzijnswerk), jeugdgezondheidszorg, speeltuinwerk en maatschappelijke activiteiten van sportsubsidies. De afwijking 2015 ten opzichte van 2014 betreft:

- Verhoging als gevolg van WMO 2015 1,3 miljoen euro te weten:
 - Inloop GGZ 0,6 miljoen euro
 - Ondersteuning mantelzorg 0,7 miljoen euro
- Verhoging i.v.m. overheveling Natuureducatie, vrijwilligerswerk en integratie
- Verlaging als gevolg van een bezuiniging Welzijnswerk van +/- 0,7 miljoen euro. Deze bezuiniging loopt op tot +/- 1,2 miljoen euro in 2018.
- Verhoging als gevolg van intensiveringen [coalitieakkoord](#) te weten
 - Impuls wijkgerichte aanpak 0,2 miljoen euro

- Preventiebeleid jongeren 0,1 miljoen euro
- Voorkomen maatschappelijk isolement 0,1 miljoen euro
- Middelen Gezond in de Stad:
 - Extra middelen meicirculaire Gezond in de Stad (Gids) 0,35 miljoen euro
 - Extra middelen septembercirculaire Gezond in de Stad (Gids) ad 0,1 miljoen euro
 - Taakstelling op middelen Gezond in de Stad ad -/- 0,1 miljoen euro.

Lichte ondersteuning en regie

Hieronder zijn begrepen de kosten voor de wijkteams en ondersteuning. Deze worden deels bekostigd uit nieuwe integratie-uitkeringen sociaal domein (WMO 2015, Jeugdwet en beschermd wonen) en bestaan anderzijds uit reguliere middelen. Verder is ook de subsidie voor de SMD in dit product opgenomen.

De afwijking 2015 ten opzichte van 2014 bestaat uit 3,0 miljoen herverdeling uitvoeringskosten, 1,7 miljoen euro cliëntondersteuning/voormalige MEE-gelden, 1,0 miljoen euro WMO 2015 en 0,1 miljoen euro sociale wijkteams.

Specialistische jeugdhulp

De rijksbijdrage Jeugd bedraagt 47 miljoen euro. Dit bedrag is met ingang van 2015 overgeheveld van het Rijk naar de gemeente. Daarvan is 27,6 miljoen euro bestemd voor specialistische jeugdzorg, 15,5 miljoen euro voor jeugdzorg gedwongen kader en circa 4 miljoen euro voor lichte ondersteuning en regie. Onderaan deze toelichting wordt een gedetailleerder inzicht gegeven in de bestaande en nieuwe middelen met betrekking tot jeugdhulp.

Jeugdhulp gedwongen kader

Hier is opgenomen de rijksbijdrage jeugd die met ingang van 2015 wordt overgeheveld van Rijk naar gemeente.

WMO-begeleiding

De rijksbijdrage WMO 2015 bedraagt 24,9 miljoen euro. Dit bedrag is met ingang van 2015 overgeheveld van het Rijk naar gemeente. Gecorrigeerd met de effecten van de septembercirculaire (verlaging met 0,2 miljoen euro) is per saldo ruim 18 miljoen euro bestemd voor WMO Begeleiding. Het restantbudget (circa 6,6 miljoen euro) is toegedeeld aan de volgende producten:

- Inkomensondersteuning: 2,3 miljoen euro (afschaf regeling wtcg/CER)
- Versterken burgerkracht: 1,3 miljoen euro (inloop GGZ en ondersteuning Mantelzorg)
- Lichte ondersteuning en regie: 3,0 miljoen euro (o.a. cliëntondersteuning/voormalige MEE-gelden en budget sociale wijkteams)

WMO Individuele voorzieningen

Door rijksbezuinigingen op het budget huishoudelijke hulp (HH) en in verband met hervestrekkingen scootmobielen is het totale budget verlaagd met circa 6,5 miljoen euro. Door gerealiseerde bezuinigingen is het budget 2014 al met circa 3 miljoen euro verlaagd. Door herverdeling van uitvoeringskosten (3,5 miljoen euro) en effecten van de septembercirculaire (0,5 miljoen euro) wordt het totale budget verlaagd met circa 4 miljoen euro. Per saldo een daling van circa 7 miljoen euro.

Een deel van de rijksbezuinigingen vindt plaats in de jaren 2016-2018.

Beschermd Wonen

Het verschil wordt volledig verklaard door de nieuwe rijksbijdrage voor Beschermd Wonen (34,7 miljoen euro). Bij beschermd Wonen gaat het om het bieden van onderdak en

begeleiding aan personen met een psychische aandoening (huidige ZPP GGZ categorie C). Het gaat om personen bij wie op participatie gerichte ondersteuning vanuit een beschermde woonomgeving centraal staat. Enschede is hiervoor de centrumgemeente (tbv 8 regiogemeenten).

Opvangvoorzieningen

De decentralisatie-uitkering wordt opgehoogd met de te decentraliseren middelen uit de AWBZ (het budget dat samenhangt met de huidige AWBZ-functies begeleiding en persoonlijke verzorging die in het verlengde wordt geboden van begeleiding, 5% van het totale budget in de AWBZ). Enschede is hiervoor de centrumgemeente.

Inkomensondersteuning

Het product Inkomensondersteuning is opgebouwd uit de Schuldhulpverlening, Individuele bijzondere bijstand en Bijzondere inkomensvoorzieningen.

De afwijking in 2015 ten opzichte van 2014 betreft:

- Verhoging door toevoeging vanuit de WMO 2015 2,3 miljoen euro (afschaffen regeling wtcg/CER)
- extra subsidie voor het Fonds Bijzondere Noden (intensivering coalitieakkoord 0,08 miljoen euro)
- middelen vanuit het gemeentefonds voor Armoede- en Schuldenbeleid (0,4 miljoen euro).
- Taakstelling (-/- 0,2 miljoen euro bedrijfsvoering Stadsbank)
- Taakstelling bundeling inkomensondersteuning (-/- 0,8 miljoen euro in 2015 oplopend naar -/- 1,4 miljoen euro in 2018).
- Eenmalige Koopkracht tegemoetkoming vanuit septembercirculaire 2014 ad -/- 0.9 miljoen euro.

Inzicht in de budgetten Jeugd

Hierna wordt een gedetailleerder inzicht gegeven in de budgetten gerelateerd aan de jeugd. De onderstaande tabel geeft eerst de huidige budgetten weer en daaronder de budgetten Jeugdhulp die wij vanaf 2015 in verband met de decentralisatie aanvullend krijgen.

Budgetten Jeugd 2015

Bestaand	€ x mln
Jeugd Gezondheid en preventie (CJG 2,1, JGZ 3,3)	5,9
Jongerenwerk (Alifa, Halt, vrijwilligers organisaties, etc.)	2,0
Lichte ondersteuning en regie via wijkteam (huidige 5 wijkteams. Geschat aandeel jeugd is 20%)	1,2
Speeltuinwerk en -voorzieningen	1,4
Sportactivering jongeren	0,6
Kindcentra (kinderopvang en peuterspeelzaalwerk)	2,4
Basis brede scholen, aansluiting school-werk	1,4
leerplicht/RMC, onderwijskwaliteit	0,8
Leerlingenvervoer	2,1
Totaal bestaand	17,8
Nieuw	€ x

	mln
Veilig thuis (AMHK/Crisis)	1,9
Landelijk Transitiearrangement	1,7
Ambulante hulp vm provinciaal	11,0
Ambulante hulp vm jeugd ggz	7,8
Ambulante hulp vm jeugd awbz	5,0
Lichte ondersteuning, regie en toegangsbeoordeling door wijkteams	4,0
Jeugdreclassering en jeugdbescherming (incl. Pleegzorg, Voogdij)	11,7
Gesloten Jeugdzorg	3,8
Totaal nieuw	46,9
Totaal bestaand en nieuw	64,7

Toelichting op enkele onderdelen:

- De budgetten Centrum Jeugd en Gezin (CJG) omvatten onder meer opvoedondersteuning (Alifa), schoolgericht maatschappelijk werk, preventie. Voor een belangrijk deel ligt de besteding van deze middelen bij Stadsdeelmanagement. Jeugdgezondheidszorg (JGZ) betreft het wettelijke kader. Daaronder vallen met name de activiteiten van de GGD Regio Twente (waar onder consultatiebureau's), preventie GGZ (Mediant, Tactus)
- Het bestaande budget voor lichte ondersteuning en regie betreft de huidige 5 wijkteams, inclusief subsidie aan SMD. De activiteiten betreffen met name volwassenen. Een beperkt deel betreft jongeren. Dat deel, ingeschat op 20%, is hier opgenomen.
- Ten aanzien van sport is alleen het sportactiveringsdeel meegenomen (loopt via subsidieverstrekking). Sportvoorzieningen (gebouwen, velden, etc.) niet.

Van het nieuw over te komen budget Jeugdhulp is tevens inzicht te geven in de verhouding regionaal – lokaal en beïnvloedbaar – beperkt beïnvloedbaar. Dat wordt weergegeven in het volgende overzicht.

Nieuw budget Jeugdzorg totaal (in € x mln)		46,9
Waarvan landelijke uitvoering LTA	1,7	
Waarvan regionale uitvoering AMHK/Crisis	1,9	
Subtotaal		3,6
Budget voor lokale uitvoering		43,3
Waarvan niet direct beïnvloedbaar:		
In te kopen Jeugdbescherming en Jeugdreclassering	11,7	
In te kopen Jeugdzorg +	3,8	
Subtotaal niet direct beïnvloedbaar		15,5
Waarvan direct beïnvloedbaar en beschikbaar voor wijkteams:		
waarvan ondersteuning geleverd door wijkcoaches	4,1	

waarvan ondersteuning in te kopen (voormalig j-ggz/awbz/prov.)	23,7	
Resteert		27,8

Op basis van een objectief verdeelmodel worden bovengenoemde lokale inkoopbudgetten verdeeld over de 9 wijkteams. Wijkteammanagers krijgen daarmee budgetverantwoordelijkheid. Monitoring van uitputting van budgetten op wijkteamniveau wordt belangrijk. Tevens zal ingezet worden op benchmarkinstrumenten zodat het leereffect van de teams goed wordt ondersteund.

Versterken economie

Bedragen x 1.000 euro	Begroting 2014	Begroting 2015	Raming 2016	Raming 2017	Raming 2018
Bedrijfsverzamelgebouwen	1.544	1.565	925	925	925
Versterken economische structuur	1.449	1.418	1.316	1.219	1.219
Innovatie en ondernemerschap	502	484	284	284	284
Dienstverlening aan ondernemers	1.435	1.489	1.490	1.489	1.489
Projecten economische ontwikkelingen	1.294	523	523	523	523
Verkeersinfrastructuur en beleid	9.108	9.139	6.211	5.902	6.376
Algemene bijstand levensonderhoud	106.712	109.715	106.436	106.445	106.445
Arbeidsmarktparticipatie	19.460	14.852	15.093	15.271	15.435
Uitvoering WSW	53.186	55.875	55.978	54.626	52.926
Brede talentontwikkeling	1.266	1.299	1.299	1.299	1.299
Aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt	214	155	155	155	155
Kinderopvang	2.713	2.185	2.566	2.565	2.565
Leerlingenvervoer	2.248	2.107	2.137	2.137	2.137
Leerplicht / RMC	8.197	3.850	1.841	1.845	1.845
Totaal Lasten	209.326	204.655	196.244	194.684	193.623
Bedrijfsverzamelgebouwen	902	937	937	937	937
Versterken economische structuur	35	35	12	0	0
Projecten economische ontwikkelingen	171	0	0	0	0
Verkeersinfrastructuur en beleid	2.281	40	40	40	40
Algemene bijstand levensonderhoud	98.755	99.054	98.139	98.139	98.139
Arbeidsmarktparticipatie	16.042	883	883	883	883
Uitvoering WSW	50.484	13.408	13.408	13.408	13.408
Kinderopvang	0	0	0	0	0
Leerlingenvervoer	42	42	42	42	42
Leerplicht / RMC	7.192	3.067	1.057	1.057	1.057
Totaal Baten	175.904	117.466	114.518	114.506	114.506
Saldo van baten en lasten	33.423	87.189	81.736	80.178	79.117
Storting Reserves	2.941	1.885	1.835	1.849	1.228
Onttrekking reserves	5.048	5.882	2.711	2.357	2.207
Resultaat	31.316	83.192	80.860	79.669	78.137

Toelichting

Bedrijfsverzamelgebouwen

Voor 2015 is incidenteel een bijdrage verstrekt voor het exploitatietekort van de Spinnerij van 640.000 euro. Het voornemen is de exploitatie van de bedrijfsverzamelgebouwen zo spoedig mogelijk over te dragen naar het Vastgoedbedrijf (VBE). In het onderzoek van de concentratie van de bedrijfsverzamelgebouwen naar het Vastgoedbedrijf wordt naar een passende structurele oplossing gezocht voor het opvangen van het tekort op de exploitatie van de bedrijfsverzamelgebouwen. Hiervoor is in het [coalitieakkoord](#) in 2017 3 miljoen euro beschikbaar gesteld.

Projecten economische ontwikkeling

Het verschil tussen 2014 en 2015 wordt verklaard door incidentele wijzigingen die zijn verwerkt in de Concernrapportage 2014.

Verkeersinfrastructuur en beleid

De cijfers zijn op basis van het huidige mobiliteitsplan. De toekenning van budget voor nieuwe projecten in 2015 gebeurt op basis van separate raadsvoorstellen in de loop van het jaar, niet bij de programmabegroting.

Algemene Bijstand Levensonderhoud

Hieronder vallen de verstrekking van bijstandsuitkeringen en de fraudebestrijding. In de begroting hebben wij voor de Algemene Bijstand Levensonderhoud de prognose 2015 uit de voortgangsrapportage MAU 2013 opgenomen (zie tabel). Hierbij is uitgegaan van het nader voorlopig budget Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorziening Gemeenten (BUIG) van 4 juli 2014. Ook is ervan uitgegaan dat het Rijk het tekort tussen het nader voorlopig budget en de kosten van bijstandsuitkeringen, onder aftrek van het eigen risico van 5% en de resultaten van het ontwikkelplan, compenseert via de Meerjarig Aanvullende Uitkering (MAU). De MAU is gebaseerd op het huidige objectieve verdeelmodel. In 2015 treedt een nieuw model in werking. Daarnaast treedt met ingang van 2015 de Wet maatregelen WWB en de Wet hervorming kinderregelingen in werking. Onlangs heeft het ministerie SZW de gemeenten bericht over het definitieve budget 2014 en het voorlopige budget 2015 waarin rekening is gehouden met het nieuwe verdeelmodel. Over de gevolgen van deze berichtgeving wordt u apart geïnformeerd.

	Prognose 2015
Budget BUIG	84.858.281
Netto uitgaven (voor maatregelen)	-105.473.940
Tekort (voor maatregelen)	-20.615.659
Effect ontwikkelplan	5.975.977
Tekort (na maatregelen)	-14.639.682
Eigen risico MAU 5%	4.242.914
MAU bijdrage Rijk	10.396.768
Tekort percentage	-17,25%
Bestandsomvang per 31-12-2015	6.533

Om het tekort verder terug te dringen worden aanvullende maatregelen voorbereid. Ten behoeve van het afdekken van het hogere eigen risico MAU van 5% (was 2,5%) is het budget incidenteel met 1.870.000 euro opgehoogd. Daarnaast is voor de uitvoering van het ontwikkelplan MAU en Handhaving eenmalig 550.000 euro aan het budget toegevoegd

Arbeidsmarktparticipatie

Vanaf het begrotingsjaar 2015 worden de Rijksmiddelen voor het Participatiebudget verdeeld via een integratie-uitkering gemeentefonds in plaats van via een rijkssubsidie. Dit heeft als gevolg dat de baten voor 2015 verlaagd zijn voor de hoogte van de subsidie. Daarnaast vallen de baten en lasten lager uit door het beëindigen per ultimo 2014 van het project Arbeidsmarktoffensief, dat tot en met 2014 nog gefinancierd werd vanuit de meeneemregeling van het Participatiebudget.

Uitvoering WSW

In het coalitieakkoord wordt extra ingezet op werk. De tekorten op de SW worden maximaal mogelijk buiten het Participatiebudget gehouden. De opgave is om deze tekorten binnen drie jaar zoveel mogelijk terug te dringen. Hiervoor zijn de komende jaren middelen beschikbaar gesteld: 2015: 2,95 miljoen euro, 2016: 3,05 miljoen euro en 2017: 1,7 miljoen euro.

Het gebundeld participatiebudget bestaat uit de middelen voor de reïntegratie en de sociale werkvoorziening. Dit gebundelde budget gaat samen met de middelen voor maatschappelijke ondersteuning en jeugdzorg deel uitmaken als integratie-uitkering Sociaal domein en wordt overgeheveld naar het Gemeentefonds. De afbouw van de sociale werkvoorziening wordt geraamd op basis van een model van onderzoeksbureau SEO. Het lijkt dat deze raming van de uitstroom van dit model hoger is dan de door ons geschatte uitstroom uit de SW.

Aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt

De wettelijk verplichte maatschappelijke stage in het voortgezet onderwijs wordt met ingang van 2015 afgeschaft. Het gaat om een korting op het gemeentefonds.

Kinderopvang

In opdracht van het Rijk is het peuterspeelzaalwerk opgegaan in zogenaamde Kindcentra. In afwachting van verdere ontwikkelingen op dit gebied is als bezuiniging het budget 2015 incidenteel met 480.000 euro gekort.

Leerlingenvervoer

Als gevolg van bezuinigingen (PB2014-2015) is het budget leerlingenvervoer met ingang van 2015 structureel met 100.000 euro verlaagd.

Leerplicht / RMC

De specifieke uitkering Gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid 2011–2014 (OAB) is met een jaar verlengd tot en met 2015. De uitkering 2015 van 4,1 miljoen euro is echter nog niet in de begroting opgenomen omdat deze formeel nog niet beschikt is aan de gemeente Enschede.

Met ingang van 2016 is de doeluitkering VVE (Voor- en Vroegschoolse Educatie) van circa 2 miljoen euro niet meer in de begroting opgenomen omdat deze uitkering is toegekend voor de periode 2011-2015.

Als gevolg van bezuinigingsmaatregelen (Keuzenota 2015-2017) is de omvang van de formatie van het team leerplicht verkleind. Het budget is vanaf 2015 structureel met 100.000 euro verlaagd.

Ten behoeve van de ontwikkeling van 'alles-in-één-scholen' en het faciliteren van de invoering van passend onderwijs is het budget structureel opgehoogd met 400.000 euro.

Duurzame Leefomgeving

Bedragen x 1.000 euro	Begroting 2014	Begroting 2015	Raming 2016	Raming 2017	Raming 2018
Ruimtelijke ontwikkeling	6.527	3.281	3.095	3.091	3.214
Bestemmingsplannen	1.182	1.147	1.146	1.147	1.147
Grondbedrijf	70.208	40.962	19.473	17.739	16.568
Locatieontwikkeling	9.855	2.600	1.392	1.356	3.549
Cultuur	18.480	18.429	17.404	16.204	16.302
Evenementen en citymarketing	3.093	2.825	2.576	2.476	2.519
Stadsdeelsgewijs werken	4.262	3.970	4.160	4.146	4.145
Openbare orde en veiligheid	14.984	14.805	14.566	14.566	14.566
Vergunningen leefomgeving	3.637	3.669	3.669	3.669	3.670
Handhaving bouwwerken en bedrijven	1.753	1.628	1.628	1.628	1.628
Handhaving openbare ruimte	1.518	1.352	1.356	1.353	1.408
Parkeerbeheer	8.981	8.843	11.114	11.502	11.513
Begraafplaatsen	1.212	1.151	1.151	1.151	1.151
Beheer wegen	9.127	8.744	8.738	8.737	8.727
Gladheidsbestrijding	923	734	734	734	734
Havens en markten	2.097	776	772	772	768
Openbare verlichting	1.769	1.677	1.678	1.671	1.661
Stadsdeelbeheer	13.533	12.724	11.942	11.248	11.067
Beleid leefomgeving	1.783	1.310	1.310	1.310	1.301
Riolering	11.914	12.332	12.769	14.682	14.911
Duurzaamheid	0	80	230	230	230
Afvalstoffen	19.120	19.688	19.354	19.021	18.688
Totaal Lasten	205.959	162.726	140.256	138.432	139.468
Ruimtelijke ontwikkeling	784	269	251	251	251
Bestemmingsplannen	82	0	0	0	0
Grondbedrijf	77.080	40.893	18.063	16.980	17.304
Locatieontwikkeling	4.856	690	0	0	0
Cultuur	177	17	17	17	17
Stadsdeelsgewijs werken	285	311	311	311	311
Openbare orde en veiligheid	1.751	1.751	1.751	1.751	1.751
Vergunningen leefomgeving	2.843	2.872	2.872	2.872	2.872
Handhaving bouwwerken en bedrijven	151	151	151	151	151
Handhaving openbare ruimte	835	799	799	796	796
Parkeerbeheer	9.156	9.195	11.444	11.792	12.173
Begraafplaatsen	418	459	459	459	459
Beheer wegen	488	494	494	494	494
Havens en markten	655	667	667	667	663
Stadsdeelbeheer	1.556	1.396	1.396	1.396	1.502
Beleid leefomgeving	801	929	929	929	929
Riolering	11.447	12.000	12.486	13.046	13.697

Afvalstoffen	18.908	19.139	18.806	18.472	18.472
Totaal Baten	132.272	92.031	70.895	70.384	71.842
Saldo van baten en lasten	73.687	70.695	69.361	68.047	67.626
Storting Reserves	9.713	2.232	549	1.544	3.215
Onttrekking reserves	9.806	2.855	1.064	2.792	2.508
Resultaat	73.595	70.072	68.846	66.800	68.333

Toelichting

Ruimtelijke ontwikkelingen

De verlaging in de lasten vanaf 2015 wordt veroorzaakt door de beëindiging van het groenactieplan (GRAP) (250.000 euro) en de regeling voor ISV (2,4 miljoen euro) in 2014. De wijzigingen in de baten (per saldo een verlaging) vanaf 2015 komen enerzijds doordat rekening wordt gehouden met hogere opbrengsten van parkeergelden door uitbreiding van het areaal (100.000 euro). Anderzijds doordat in tegenstelling tot 2014 niet een bedrag vanuit het Besluit Woninggebonden Subsidies (BWS) uit de reserve wordt ingezet (0,5 miljoen euro). Ten aanzien van de storting en onttrekking aan de reserves treden de volgende mutaties op: de vrijval binnen de reserve BWS is in 2014 ingezet als incidentele bezuiniging van 500.000 euro. In 2015 wordt 75.000 euro van de vrijval in de reserve BWS ingezet als incidentele dekking. In 2014 is eenmalig 124.000 euro onttrokken aan de bestemmingsreserve monumenten (vanuit de [Programmabegroting 2014-2017](#)) voor het verlenen van subsidies. Ook wordt in elk van de jaren 2014 en 2015 254.000 euro onttrokken aan de reserve landinrichting.

Bestemmingsplannen

De verhoging in de lasten vanaf 2015 wordt veroorzaakt door een personele mutatie binnen het programma Stedelijke Ontwikkeling.

Grondbedrijf

Onder het eindproduct Grondbedrijf zijn de begrotingscijfers uit het Meerjaren Perspectief Grondbedrijf (MPG) 2014 (raadsbesluit van 30 juni 2014) gepresenteerd, alsmede het resultaat voor grondbeleid en de grondexploitaties Roombeek, Spoorzone Middengebied en Boddenkamp (voormalig eindproduct 053 Stad). De grondexploitaties zijn risiconutraal in de gemeentelijke exploitatierekening opgenomen. Bij het MPG 2015 worden de grondexploitaties geactualiseerd, toegelicht en verwerkt in de begroting.

Voor 2014 en 2015 wordt het saldo van baten/ lasten en stortingen / onttrekkingen reserve ad 71.929 euro gevormd door het eindproduct beleid grond. Het saldo van 2016-2018 ad 1,5, 1,5 en 1 miljoen euro is de eerste tranche van de 7,4 miljoen euro conform het besluit uit het coalitieakkoord ten behoeve van reductie risico's.

Locatieontwikkeling

De wijzigingen (per saldo een verlaging) in de lasten in 2015 worden veroorzaakt door incidentele uitgaven 2014 voor het Koningsplein (6,5 miljoen euro), Birk-gelden (560.000 euro) en het toevoegen van het eenmalig gecorrigeerde budget (1 miljoen euro) voor de kosten van de infrastructuur van de luchthaven. De verlaging in de baten (4,1 miljoen euro) in 2015 wordt veroorzaakt doordat in 2014 een kredietaanvraag voor het Koningsplein (4 miljoen euro) is gedaan en een afwijking in de projectorganisatie van 0,1 miljoen euro.

Cultuur

De wijzigingen (per saldo een verlaging) in de lasten vanaf 2015 worden veroorzaakt door:

- Een toevoeging vanaf 2015 van 250.000 euro, via de subsidie aan het Wilminktheater, voor kosten van groot onderhoud aan het Muziekcentrum (Kadernota 2013).
- Bezuinigingen op cultuur naar aanleiding van de Programmabegroting 2014-2017 en het coalitieakkoord:
- Een structurele bezuiniging van 200.000 euro op de Openbare Bibliotheek in 2015, oplopend naar 300.000 euro in 2017 (structureel);
- Een structurele bezuiniging op Concordia oplopend naar 400.000 euro in 2017 (structureel);
- Een structurele bezuiniging op Kaliber oplopend naar 500.000 euro in 2017 (structureel);
- De resterende structurele bezuinigingen uit de Programmabegroting 2014-2017 (600.000 euro) en het Coalitieakkoord 2014-2018 (440.000 euro) moeten nog worden ingevuld. Hiervoor ontvangt de Raad in 2015 een voorstel.

Evenementen en Citymarketing

De verlaging van de lasten vanaf 2015 wordt veroorzaakt door:

- In 2015 een structurele bezuiniging van 150.000 euro uit de Programmabegroting 2014-2017, waarvan 100.000 euro op Enschede Promotie en 50.000 euro uit een budget om nieuwe kansen op het gebied van citymarketing te kunnen ondersteunen.
- Een extra structurele bezuiniging van 100.000 euro uit het coalitieakkoord wordt gevonden in een extra korting op de subsidie aan Enschede Promotie;
- De structurele bezuiniging uit de Programmabegroting 2014-2017 loopt in 2016 op naar 300.000 euro, de bezuiniging uit het coalitieakkoord loopt ook op naar 300.000 euro in 2017.
- De Raad ontvangt in 2015 een voorstel voor de invulling van de resterende bezuinigingen uit de Programmabegroting 2014-2017 en het coalitieakkoord.

Stadsdeelsgewijs werken

De werkbudgetten van het stadsdeelmanagement zijn met ingang van 2015 structureel verlaagd met 120.000 euro. Daarnaast valt budget vrij ad 200.000 euro vanuit het project Sociaal Economisch Programma Wesselerbrink (SEP). En er is sprake van het niet volledig invullen van een taakstelling ad 400.000 euro (korting op wijkbudgetten). Door de intensivering vanuit het coalitieakkoord ad 200.000 euro is de taakstelling gedeeltelijk gerepareerd. Het restant van de taakstelling moet gevonden worden door herallocatie van middelen uit programma's.

Openbare orde en veiligheid

De verlaging van het budget wordt veroorzaakt door het doorvoeren van een bezuiniging op de bijdrage voor de Veiligheidsregio Twente van 250.000 euro in 2015 euro oplopend naar 500.000 euro vanaf 2016. De afname van budget wordt iets verminderd door de toegekende loon en prijscompensatie.

Handhaving Bouwwerken en bedrijven

Het verschil in de lasten wordt verklaard door formatieve bezuinigingen. De consequenties van deze bezuinigingen worden zichtbaar in het uitvoeringsprogramma voor 2015.

Handhaving Openbare Ruimte

Het verschil in de lasten wordt verklaard door formatieve bezuinigingen. Het budget voor kapitaallasten is door een verandering van de omslagrente gewijzigd. De baten vallen vooral lager uit door een verlaging van de Procesverbaal-vergoeding (25.000 euro) en hiermee ook de bijbehorende lasten.

Parkeerbeheer

Over de lasten wordt rekening gehouden met 2% stijging. De baten laten een krimp zien in de verkoop van het aantal parkeeruren, voor 2015 2%, 2016 en 2017 1%. Het tarief wordt in 2015 met 0,10 euro verhoogd. Deze verhoging is in lijn met het stappenplan dat door de Raad in 2010 is vastgesteld. Vanaf 2016 is de exploitatie van de derde toegang tot de Van Heekgarage (parkeren bezoekers MST) toegevoegd aan de begroting.

Begraafplaatsen

Het verschil wordt met name veroorzaakt door een aanpassing van de interne kostentoekening van lasten naar het eindproduct Begraven. Daarnaast zijn de baten vanaf 2015 verhoogd in verband met legesverhogingen.

Beheer Wegen

Vanaf 2015 is het lastenbudget voor Groot Onderhoud structureel verlaagd met 300.000 euro aanbestedingsvoordelen. Incidenteel valt in 2015 80.000 euro vrij uit de reserve 'herstel opgebroken bestrating'. In geval van schade kunnen de kosten door het verlagen van deze reserve op het budget van Wegen drukken. Overige lastenmutaties zijn onder andere prijscompensatie (61.000 euro) en verlaging van de rente omslag (53.000 euro).

Gladheidsbestrijding

Door een taakstelling op de kosten van gladheidsbestrijding zijn de lasten verlaagd. Invulling van de taakstelling vindt plaats door binnen de gemeente doorgevoerde bezuinigingsmaatregelen en kostenbesparende maatregelen bij de leverancier.

Havens en Markten

In het eindproduct Havens zijn het materiële budget en de onttrekking uit de reserve lager doordat de revitalisering van de binnenhaven in 2014 is afgerond.

Openbare verlichting

Vanaf 2015 is het lastenbudget verlaagd mede door herrekening van de kapitaallasten en de verlaging van de omslag rente. Hiernaast is er een mutatie in verband met prijscompensatie.

Stadsdeelbeheer

De lasten in 2015 zijn lager dan in 2014 door verschillende bezuinigingen in de openbare ruimte. Vanaf 2015:

- Wordt voor het vereenvoudigen van de openbare ruimte invulling gegeven aan een taakstelling van 1 miljoen euro structureel per 2015;
- Wordt Onderhoud Enschede intern verzelfstandigd, waardoor invulling wordt gegeven aan een structurele taakstelling à 350.000 euro;
- Is structureel budget voor vervangingsinvesteringen opgenomen, à 700.000 euro;
- Is 400.0000 euro beschikbaar gesteld om de motie uit te voeren van het per direct stoppen met het gebruik van Roundup (glyfosaat) en andere chemische bestrijdingsmiddelen bij het onderhouden van de openbare ruimte;
- Worden minder wijkbeheerplannen gemaakt waardoor aanvullend 50.000 euro wordt bezuinigd.

Overige lastenmutaties betreffen de onder andere prijscompensatie (70.000 euro) en areaaluitbreiding (200.000 euro).

Ontwikkeling meerjarenbegroting

Vanaf 2016 wordt structureel bezuinigd op de openbare ruimte, hiermee besparen we in 2016

en 2017 structureel 500.000 euro. Uiteindelijk wordt vanaf 2017 2 miljoen euro structureel bezuinigd in de openbare ruimte.

Tenslotte loopt de bezuiniging bij Onderhoud Enschede, als gevolg van de verzelfstandiging, op tot 550.000 euro structureel. In 2016 zal 300.000 euro, in 2017 200.000 euro en in 2018 100.000 euro beschikbaar zijn voor het bestrijden van onkruid op verharding op een niet chemische wijze.

Beleid Leefomgeving

Door de doorgevoerde personele bezuinigingsmaatregelen dalen de lasten met 215.000 euro. Wegens beëindiging van de doeluikering bodem zal 106.000 euro minder aan projecten worden besteed. Tot slot zijn de lasten verlaagd met 280.000 euro wegens doorgevoerde efficiency maatregelen.

Riolering

De budgetten zijn gebaseerd op de actualisatie 2014 van het Gemeentelijk Rioleringsplan die op 20 oktober 2014 door de Raad is vastgesteld.

Duurzaamheid

In het coalitieakkoord Duurzaam, samen, sterker! zijn voor de intensivering van het duurzaamheidsbeleid vanaf 2015 extra middelen geraamd van 100.000 euro in 2015 en jaarlijks 250.000 euro vanaf 2016. Conform het door de raad aangenomen amendement A wordt 20.000 euro hiervan besteedt aan natuur- en milieueducatie.

Afvalstoffen

De prijsindex en de mutatie in het aantal en in de samenstelling van de huishoudens leiden bij zowel de lasten als de baten tot een stijging van 322.000 euro. De lasten stijgen onder andere door de afdracht aan het BTW compensatiefonds te verhogen tot de werkelijke afdracht (200.000 euro) en diversen (46.000 euro). De baten stijgen door lagere kwijtscheldingen en oninbaarheid (253.000 euro) maar dalen door vermindering van de leges van 5 euro per aansluiting (333.500 euro).

Dienstverlening en financieel beleid

Bedragen x 1.000 euro	Begroting 2014	Begroting 2015	Raming 2016	Raming 2017	Raming 2018
Publieksdienstverlening	5.367	5.207	4.806	4.705	4.705
Gemeentearchief	555	346	351	347	346
Verkiezingen	498	282	87	302	302
Basisregistratie	1.321	1.144	1.150	1.144	1.144
Bezwaar en beroep	1.588	1.287	1.287	1.287	1.287
Algemene inkomsten	907	2.922	4.660	9.539	8.148
Algemene belastingen	2.638	2.299	2.299	2.299	2.299
Rente & treasury	21.682	20.779	20.824	20.996	21.000
College van B&W	1.802	2.091	2.091	2.091	2.091
Regionale samenwerking	617	518	418	318	318
Ondersteuning College van B&W en directie	4.104	3.600	3.750	3.718	3.718
Raad en commissies	2.263	2.141	2.141	2.141	2.141
Onderwijsvoorzieningen: onderwijshuisvesting	20.031	17.479	15.326	14.921	14.494
Sport- en wijkaccommodaties	8.751	8.566	8.240	8.046	7.904

Vastgoedbedrijf	11.467	10.111	9.750	9.409	8.998
Stelposten bedrijfsvoering	220	102	102	102	102
Resultaat bedrijfsvoering	-281	23	61	-196	-196
Interne dienstverlening	45.957	46.086	42.887	42.589	42.748
Regionale dienstverlening	9.199	8.617	8.401	8.039	7.952
Totaal Lasten	138.683	133.598	128.630	131.797	129.501
Publieksdienstverlening	2.922	2.977	2.977	2.977	2.977
Gemeentearchief	10	10	10	10	10
Algemene inkomsten	6.784	5.654	4.854	4.854	4.854
Algemene uitkering	195.494	341.539	343.321	345.336	345.985
Algemene belastingen	39.516	40.466	40.466	40.466	40.466
Rente & treasury	34.836	31.585	31.025	30.201	28.947
College van B&W	1.000	0	0	0	0
Onderwijsvoorzieningen: onderwijshuisvesting	1.160	949	949	949	949
Sport- en wijkaccommodaties	3.623	3.650	3.650	3.650	3.650
Vastgoedbedrijf	6.861	6.621	6.621	6.621	6.621
Stelposten bedrijfsvoering	0	-118	-119	-119	-119
Resultaat bedrijfsvoering	143	0	0	0	0
Interne dienstverlening	15.470	14.235	14.228	14.229	14.230
Regionale dienstverlening	10.014	9.536	9.221	8.858	8.772
Totaal Baten	317.832	457.105	457.202	458.032	457.342
Saldo van baten en lasten	-179.148	-323.507	-328.573	-326.235	-327.841
Storting Reserves	21.285	25.613	16.002	21.062	17.819
Onttrekking reserves	23.095	33.820	15.169	18.721	13.207
Resultaat	-180.958	-331.714	-327.740	-323.893	-323.229

Toelichting

Publieksdienstverlening

De lagere lasten in 2015 worden voornamelijk verklaard door de invulling van bezuinigingen. De taakstelling gekoppeld aan de vorming van Stedelijke Dienstverlening maakt hier voor 100.000 euro deel van uit. Deze taakstelling loopt uiteindelijk op tot 600.000 euro in 2018. Als gevolg van het meer kostendekkend maken van een aantal producten publieksdienstverlening, zijn de leges van deze producten verhoogd. Dit leidt tot hogere baten.

Gemeentearchief

In 2014 is de digitalisering van de gemeentelijke bouwdoosiers afgerond. Dit leidt tot 89.000 euro aan lagere lasten. Deze werden bekostigd via een reserve. Daarnaast zijn er bezuinigingen ingevuld en heeft er een herverdeling van interne kosten plaats gevonden.

Verkiezingen

In 2015 wordt rekening gehouden met de organisatie van de verkiezingen van de Provinciale Staten. In 2014 werden twee verkiezingen georganiseerd.

Basisregistratie

De lagere lasten in 2015 worden verklaard door het wegvallen van incidentele middelen (100.000 euro) voor de invoering van de Basisadministratie Grootchalige Topografie (BGT) in 2014. Daarnaast zijn er bezuinigingen doorgevoerd.

Bezwaar en beroep

De kosten voor bezwaar en beroep zijn voor de begroting 2015 opnieuw bepaald. De kosten zijn namelijk personele kosten van de gehele juridische afdeling gekoppeld aan activiteiten voor bezwaar en beroep. Als gevolg van de doorgevoerde bezuinigingen uit CFO is de totale juridische functie gekrompen. Door het opnieuw in beeld brengen van de activiteiten voor bezwaar en beroep verschuiven er kosten van dit product naar interne dienstverlening.

Algemene inkomsten

Zie paragraaf financieel middelenkader

Algemene uitkering

Zie paragraaf 2.4 in hoofdstuk financieel middelenkader

Algemene belastingen

Zie paragraaf lokale lasten

Rente & treasury

Zie paragraaf treasury

College van B&W

De hogere lasten worden voornamelijk veroorzaakt door de kosten van ondersteuning van het college hier te presenteren in plaats van onder de producten "interne dienstverlening" en "ondersteuning college en bestuur" Per saldo heeft dit geen effect op de begroting

Regionale samenwerking

De verlaging van de lasten betreft de reeds besloten bezuiniging op de Regio Twente.

Ondersteuning college

De toename van budget wordt veroorzaakt door de intensivering van bestuurlijke vernieuwing en studentenparticipatie en het herrekenen van de kosten voor ondersteuning van directie en concernstaf. Zie ook interne dienstverlening en college van B&W

Raad en raadscommissies

De vermindering van 122.000 euro lasten maken met het incidentele budget voor de commissie Gebiedsontwikkeling Luchthaven Twente (GLT) en de incidentele kosten voor gemeenteraadsverkiezingen in 2014.

Onderwijsvoorzieningen: onderwijshuisvesting

De kosten voor onderwijshuisvesting bestaan voor het grootste gedeelte uit kapitaallasten. Ieder jaar worden de feitelijke kapitaallasten begroot en gedekt uit de exploitatie en uit een onttrekking aan de egaliseringsreserve (egaliseren van wisselend investeringsniveau per jaar). Met het doorvoeren van de motie van Haersma-Buma (overheveling van gemeentelijke middelen aan het onderwijsveld) en de overheveling van gemeentelijke middelen voor buitenonderhoud aan de scholen (primair onderwijs) daalt het budget voor onderwijshuisvesting in de komende jaren met ruim 4 miljoen euro.

Sport- en wijkaccommodaties

Het budget voor sport- en wijkaccommodaties daalt in de komende jaren door een

taakstelling op de exploitatie van wijkcentra (275.000 euro vanaf 2016), een taakstelling gekoppeld aan het verhogen van kostendekkendheid (beter gebruik sportaccomodaties) van 200.000 euro en een taakstelling gekoppeld aan de verzelfstandiging in het sportbedrijf (100.000 euro).

Vastgoedbedrijf

Het product Vastgoedbedrijf is een zogenoemd "gesloten systeem", dat betekent dat het saldo van de opbrengsten en de lasten wordt verrekend met de vastgoedreserve. In 2015 komt daarmee 3,5 miljoen euro ten laste van de vastgoedreserve.

De belangrijkste mutatie tussen 2014 en 2015 is een verlaging van de rente- en afschrijvingslasten van 1,0 miljoen euro door aanpassing van de omslagrente van 5% naar 4,5% en door minder nieuwe investeringen.

Interne dienstverlening

Interne dienstverlening omvat alle gemeentelijke geconcentreerde taken voor bedrijfsvoering (onder meer IT, P&O, financiën etc.). Na de reeds gerealiseerde krimp van 60 fte's vinden in de periode 2015-2018 meerdere mutaties op dit product plaats. De belangrijkste zijn:

- Taakstelling op huisvesting en catering in 2015 (0,7 miljoen euro)
- Taakstelling gekoppeld aan de vorming van IBO in 2017 (0,5 miljoen euro)
- De verwerking van aanvullende middelen voor communicatie (2015: 0,3 miljoen euro, 2016: 0,4 miljoen euro, vanaf 2017: 0,5 miljoen euro)
- Een mutatie als gevolg van gewijzigde middelen voor flankerend beleid (in 2014: 2,2 miljoen euro, in 2015 3,5 miljoen euro, in 2016 naar 0)
- Een verschuiving tussen het product "bezwaar en beroep" en "interne dienstverlening" (0,3 miljoen euro)

Regionale dienstverlening

Het product regionale dienstverlening omvat alle dienstverlening voor derden. Het gaat onder meer om de dienstverlening voor Losser, huurders in de wijkservicecentra, Dimpact en het Gemeentelijk Belastingkantoor Twente. Hierdoor kunnen we onze vaste kosten "verdelen" over een grotere omvang waardoor we de kosten voor de gemeentelijke organisatie (interne dienstverlening) zo laag mogelijk houden. In de periode 2015-2018 verwachten we een daling van de omzet op deze activiteiten door het vertrek van huurders uit onze wijkservicecentra, daardoor zien we een neerwaartse trend in baten en lasten. De toename van leegstand in de wijkservicecentra zal leiden tot taakstellingen op de vaste kosten voor de interne dienstverlening.

6.5. Staat van vervangingsinvesteringen

Dit is een overzicht van de vervangingsinvesteringen voor 2015 waarvoor al dekking beschikbaar is in de kapitaalslasten budgetten van de programma's.

Pogramma	Omschrijving	Kredietbedrag (in euro's)
Duurzame Leefomgeving	Vervoermiddelen Onderhoud Enschede	290.000
	Overig materieel Onderhoud Enschede	306.000
	Overig materieel Begraafplaatsen Enschede	30.000
	Materieel Handhaving Openbare Ruimte	35.000
	Subtotaal Duurzame Leefomgeving	661.000

Dienstverlening en financieel beleid	VBE: Raamkrediet	1.000.000
	VBE: Wettelijke en duurzame investeringen	500.000
	H&S: Raamkrediet	100.000
	IT-Bedrijf: Investerings met 0-jaars afschrijving	2.459.000
	IT-Bedrijf: Investerings met 3-jaars afschrijving	840.000
	IT-Bedrijf: Investerings met 5-jaars afschrijving	1.624.000
	Onderwijshuisvesting	5.000.000
	Sport	665.000
	Subtotaal	12.188.000
Versterken economie	Investeringsfonds DCW	159.500
	Subtotaal E&W	159.500
	Totaal	13.008.500

6.6. Overzicht kredieten/onderhanden werk

Door de Raad zijn investeringskredieten beschikbaar gesteld tot de bedragen die in de kolom begroting vermeld zijn. De op dit moment gemaakte kosten zijn in de kolom realisatie opgenomen. Negatieve bedragen betreffen inkomsten van derden, de verwachte kosten zijn dan nog niet gemaakt. Voor de MSI projecten is een uitgebreider overzicht, inclusief verwachte kosten en inkomsten, opgenomen in paragraaf 6.9 Ruimtelijke projecten.

Programma	Product	Begroting (lasten + baten)	Realisatie (lasten + baten)
Leefomgeving	Openbare Verlichting	745.853	25.000
	Wegen	2.575.000	1.575.000
	Riolering	17.531.532	2.413.000
Totaal Leefomgeving		20.852.385	4.013.000
Stedelijke Ontwikkeling	Mobiliteitsprojecten	zie par. 6.8	zie par. 6.8
	MSI projecten	zie par. 6.8	zie par. 6.8
	Overige projecten SO :		
	Parkeren	zie par. 6.8	zie par. 6.8
	Investering Buitengebied	zie par. 6.9	zie par. 6.9
	Stadserf	zie par. 6.9	zie par. 6.9
	Investering Woningverbetering	zie par. 6.9	zie par. 6.9
Totaal Stedelijke Ontwikkeling			
Bestuur en Middelen	Huisvesting en Services	344.000	217.353
	IT-bedrijf	5.720.000	3.187.647
	Vastgoed bedrijf (VBE)	3.845.922	1.35.482
	CS	150.000	0
Totaal B&M		10.059.922	4.720.483
Dienstverlening	Publieksdienstverlening	320.000	0

6.7. Subsidies

Omschrijving	Bedragen * 1000 euro	Programma	Rekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015
Gemeente Almelo		E&W	0	413	413
Gemeente Dinkelland		E&W	0	46	46
Gemeente Haaksbergen		E&W	0	44	44

Gemeente Hengelo	E&W	0	208	208
Gemeente Losser	E&W	0	43	43
Gemeente Oldenzaal	E&W	0	60	60
GGD Regio Twente	E&W	363	84	0
KOE Kath. Onderwijs Enschede, st.	E&W	0	380	0
Ondernemersfonds	E&W	150	150	150
Openbare Bibliotheek Enschede	E&W	29	25	0
Verzamel-subsidie: Actieve school in de buurt	E&W	384	391	0
Verzamel-subsidie: Actieve school in de buurt VO	E&W	0	30	0
Verzamel-subsidie: Bestuursafspraken VVE 2012-2015	E&W	410	845	845
Verzamel-subsidie: DEc. Uitk versterken Peuterspeelzaal	E&W	0	270	271
Verzamel-subsidie: OCW Integr uitk combinatiefuncties	E&W	403	592	599
Verzamel-subsidie: Onderwijsachterstandenbeleid	E&W	1.358	2.480	0
Verzamel-subsidie: Onderwijsproj.: R.M.C.	E&W	810	0	0
Verzamel-subsidie: Peuterspeelzaalwerk algemeen	E&W	238	1.481	1.006
Verzamel-subsidie: Schoolbegeleiding Expertis	E&W	380	0	0
Wijkwelzijn Enschede Alifa	E&W	3.002	50	0
Totaal Versterken economie		7.528	7.592	3.685
Academica Musica	SO	0	0	20
AKI Akademie v. Beeld. Kunst & Vormg	SO	25	25	25
Architectuurcentrum Twente	SO	35	36	36
Artist in Residence	SO	20	20	20
Atak	SO	1.739	1.759	1.776
Circusfestival	SO	10	10	10
Concordia Kunst & Cultuur	SO	1.434	1.247	1.254
Cultuurcoach	SO	67	68	68
Dynamo Expo	SO	7	7	7
Enschedese Carnavalsraad	SO	4	4	4
Enschedese Dansvereniging, st. (SED)	SO	9	14	14
EZB Enschedese Zangersbond	SO	67	68	69
FEDS Fed. Ensched. Drum en Showbands	SO	46	47	47
FEM Fed. Enschedese Muziekver.	SO	94	96	97
Festival Boost	SO	0	0	13
Fotogalerie Objektief	SO	15	16	16
Groene/Blauwe diensten	SO	0	69	70
Internationale Evenementen	SO	0	203	206
Jazz, stichting	SO	16	16	21
Jeugdorkest Nederland	SO	0	0	5
Kaliber Kunstenschool	SO	2.369	2.190	2.199
Koninginnedag Lonneker	SO	1	1	1
Kunst in het Volkspark	SO	20	20	21
Kunstbende Overijssel	SO	2	2	2
Literaire Manifestaties Enschede	SO	4	4	10

Lonneker Kunstroute	SO	4	4	4
Marathon Enschede, stichting	SO	80	81	82
Melita, Stichting	SO	3	3	0
Military Boekelo	SO	105	107	58
Multiculturele Markt Enschede	SO	10	0	0
Nationale Reisopera	SO	240	231	240
Openbare Bibliotheek Enschede	SO	3.485	3.527	3.347
Oranjecomite Boekelo	SO	1	1	1
Oranjedagen	SO	25	25	30
Oranjevereniging	SO	0	2	2
Orkest van het Oosten	SO	73	74	74
Planet Art, Stichting	SO	70	71	72
Popronde	SO	0	0	7
Prinses Christina Concours	SO	7	8	8
Singelloop	SO	0	0	10
Sint Nicolaas Comite	SO	6	6	6
Sonnevanck, Jeugdtheater	SO	35	35	35
St. Geuzenpop	SO	10	10	0
St. Herdenk. Gevallenen ZO Azie 1941	SO	3	3	3
St. Piano Competition	SO	6	6	7
St. Tetem Medialab	SO	95	98	116
St.Kunst op Straat/Buitenkans	SO	20	20	20
Stadsdichter	SO	3	3	0
Step Enschede promotie	SO	1.850	1.715	1.630
Stichting Stawel	SO	0	48	48
Tetem - vrije ruimte	SO	69	70	91
Tetem DIGIT	SO	67	83	84
Twents Gitaar Festival	SO	4	4	10
Twentse Schouwburg nv	SO	4.797	5.059	5.199
Twentse Welle	SO	2.025	2.047	2.060
Valerius Ensemble	SO	0	0	10
Verzamel-subsidie: AD Evenem. programma	SO	83	330	302
Verzamel-subsidie: AD Evenem. programma internat.	SO	200	0	0
Verzamel-subsidie: AD Evenementen Citymarketing	SO	10	50	0
Verzamel-subsidie: AD Studentenzaken	SO	13	41	41
Verzamel-subsidie: Amateur.kunstbeoef: huur/subsidie	SO	5	10	10
Verzamel-subsidie: Amateur.kunstbeoef: Open dag	SO	11	11	11
Verzamel-subsidie: Amateur.kunstbeoef: Operetteverenig.	SO	13	13	13
Verzamel-subsidie: Amateur.kunstbeoef: ov.verenigingen	SO	12	14	14
Verzamel-subsidie: Amateur.kunstbeoef: stimulering	SO	28	34	34
Verzamel-subsidie: Amateur.kunstbeoef: toneelverenig.	SO	6	7	7
Verzamel-subsidie: Beeldende kunst verord presentaties	SO	49	50	50
Verzamel-subsidie: Carillon subsidies	SO	0	0	0

Verzamel-subsidie: Culturele activiteiten	SO	58	50	50
Vestzaktheater	SO	57	57	58
Villa de Bank	SO	25	36	36
Volksfeest Glanerbrug	SO	0	1	1
Totaal Duurzame leefomgeving		19.645	19.964	19.890
55+, stichting	WZW	42	35	31
ANBO Enschede	WZW	8	8	9
ANBO Glanerbrug	WZW	1	1	1
ANGO Alg. Nederl. Gehandicaptten Org.	WZW	12	12	12
Artikel 1 Overijssel(vh AntDiscBur)	WZW	120	47	47
B.E. Blauwe Vogels	WZW	0	0	1
Carint Reggeland Groep	WZW	88	79	0
De Blauwe Reigers	WZW	0	0	1
Dierenopvang Centrum Enschede	WZW	280	283	284
Erve 't Wooldrik	WZW	24	60	61
Fonds Bijzondere Noden Enschede, st.	WZW	83	84	164
Gemeente Borne	WZW	4	4	0
Gemeente Haaksbergen	WZW	5	5	0
Gemeente Hof van Twente	WZW	7	7	0
Gemeente Losser	WZW	5	5	0
Gemeente Oldenzaal	WZW	6	6	0
GGD Regio Twente	WZW	351	431	414
Halt Twente Stichting	WZW	49	50	50
Humanitas Onder Dak Twente, st.	WZW	2.723	2.446	136
Informele Zorg Twente	WZW	247	253	203
IVN Ver. v. natuur en milieueducatie	WZW	2	2	2
Jarabee, jeugdzorg in Twente, st.	WZW	618	669	351
Kadera Stichting (v.m. Vrouwenopv)	WZW	1.931	2.057	0
KBO Enschede, Kath. Bond v. Ouderen	WZW	4	4	4
KBO Glanerbrug, Kath. Bond v Ouderen	WZW	5	5	5
Kinderboerderij Noord	WZW	88	92	92
Kledingbank	WZW	25	20	20
Leger des Heils, Centr. v. Maat. Opv	WZW	2.051	1.746	322
Livio	WZW	198	170	170
LOGE, Lokaal Overl. Gehandic. E'de	WZW	3	3	3
Maatsch. Werk NW Twente, stichting	WZW	554	401	0
Mediant GGZ	WZW	600	630	182
MEE Twente	WZW	8	8	8
Ned Hindoe Ouderenbond	WZW	4	4	4
NIVON Enschede	WZW	4	4	4
NV Enschedese zwembaden	WZW	898	995	1.000
Olympisch Steunpunt Twente	WZW	12	0	0
Open Ouderenwerk Boekelo	WZW	3	3	3

PCOB Protestants Christ. Ouder. Bond	WZW	2	2	3
POOB Plaatselijk Overleg Ouderenbond	WZW	2	2	0
Present Enschede	WZW	15	15	15
Reclassering Nederland	WZW	271	246	0
Resto van harte	WZW	13	13	13
Rode Kruis Enschede	WZW	4	4	5
SES Stichting Enschedese Speeltuinen	WZW	607	598	600
SIVE St. Intern. Vrouwencentrum E'de	WZW	46	47	47
SKE Stichting Kinderopvang Enschede	WZW	44	57	57
Slachtofferhulp Nederl. Regio Twente	WZW	38	38	38
Slamat Datang	WZW	6	4	7
SMD Enschede-Haaksbergen	WZW	4.240	3.768	3.507
St. Boerderij de Viermarken	WZW	75	75	75
Stichting Helmgras	WZW	8	10	10
Stichting Leendert Vriel	WZW	10	10	14
Stichting Leergeld	WZW	556	550	550
Stichting RIBW Twente	WZW	70	80	80
Surplus projecten	WZW	303	315	0
Tactus, instell. v. verslavingszorg	WZW	3.868	4.010	335
Telefonische Hulp & Dienstverl. O.N.	WZW	4	4	4
Ver.Humanitas Distr.Oost (Tandem)	WZW	188	0	0
Vereniging Humanitas District Oost	WZW	333	534	537
Vereniging Woon	WZW	10	10	0
Verzamel-subsidie: Activering HG:: Algemeen	WZW	0	0	91
Verzamel-subsidie: Alg.maatsch.werk: zorg en doelgroep.	WZW	0	1	0
Verzamel-subsidie: Amb.beg.:Algemeen	WZW	0	0	1.338
Verzamel-subsidie: Ambulante Begeleiding HG algemeen	WZW	0	0	298
Verzamel-subsidie: Armoedepact NadK	WZW	4	21	21
Verzamel-subsidie: BDU CJG onderdeel 2 WMO	WZW	0	0	0
Verzamel-subsidie: Coll.gezond: vakantiecampen	WZW	0	1	0
Verzamel-subsidie: Dagbest.: Algemeen	WZW	0	0	560
Verzamel-subsidie: Emancipatie allochtone vrouwen	WZW	50	0	0
Verzamel-subsidie: Emancipatie: overige activiteiten	WZW	5	0	0
Verzamel-subsidie: Informele Zorg Algemeen	WZW	34	62	53
Verzamel-subsidie: Inloopv.: Algemeen	WZW	0	0	1.758
Verzamel-subsidie: Integr uitk homo emancipatiebeleid	WZW	10	10	0
Verzamel-subsidie: Integratie: Overige Activiteiten	WZW	5	0	0
Verzamel-subsidie: Integratie:welzijnswerk migranten	WZW	36	0	0
Verzamel-subsidie: MO verhoging middelen AWBZ	WZW	0	0	3.033
Verzamel-subsidie: Opvangvoorzieningen	WZW	0	0	2.511
Verzamel-subsidie: overige:zwemonderwijs/zwemvangnet	WZW	165	0	0
Verzamel-subsidie: Pilot Code Rood huiselijk geweld	WZW	12	0	0
Verzamel-subsidie: Plaatselijke ouderenorganisaties	WZW	3	8	0

Verzamel-subsidie: Prev: Algemeen	WZW	0	0	316
Verzamel-subsidie: Preventie HG: Algemeen	WZW	0	0	353
Verzamel-subsidie: Sociaal Domein WMO Beschermd wonen	WZW	0	0	34.230
Verzamel-subsidie: Specifiek: jeugdparticipatie	WZW	0	43	43
Verzamel-subsidie: Sport-algemeen:evenementen	WZW	11	17	0
Verzamel-subsidie: Sport-algemeen:subs. sportvereniging	WZW	738	791	899
Verzamel-subsidie: Sport:alg.beh:vitale sportvereniging	WZW	2	52	0
Verzamel-subsidie: VO verhoging middelen AWBZ	WZW	0	0	168
Verzamel-subsidie: Vrijwilligers jeugdwerk subsidies	WZW	36	52	52
Verzamel-subsidie: Vrouwenopvang algemeen	WZW	0	46	1.904
Verzamel-subsidie: Wijkwelzijn advisering	WZW	54	0	0
Verzamel-subsidie: WMO Begel inloopvoorziening GGZ	WZW	0	0	594
Verzamel-subsidie: Wonen zorg wel pr ontmoeting fysiek	WZW	28	0	0
Verzamel-subsidie: Wonen zorg wel pr ontmoeting sociaal	WZW	10	0	0
Verzamel-subsidie: Wonen zorg welz kwetsb groep fysiek	WZW	100	0	0
Verzamel-subsidie: Zorg en-toeleiding MO: algemeen	WZW	0	32	1.331
Verzamel-subsidie: Zorg- en-toeleiding HG: algemeen	WZW	0	0	619
Verzamelsubsidie sporttechn.kader: Sport-algemeen:hulp&steun	WZW	14	27	0
Voedselbank Enschede	WZW	37	37	37
Volksuniversiteit Enschede, st.	WZW	364	368	370
Weekendschool	WZW	15	15	15
Wijkwelzijn Enschede Alifa	WZW	5.091	4.501	4.506
Zorgbelang Overijssel	WZW	5	5	5
Zorgcentrum De Posten	WZW	95	68	68
Zorggroep Manna	WZW	208	208	208
Totaal Maatschappelijke ondersteuning		28.906	27.386	64.863
Totaal		56.078	54.942	88.439

Een aantal subsidies zijn programmaoverstijgend. Deze zijn opgenomen in onderstaande tabel.

Omschrijving	Bedragen * 1000 euro	Rekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015
Programmaoverstijgende subsidies				
GGD Regio Twente		714	515	414
Jarabee, jeugdzorg in Twente, st.		618	669	351
Mediant GGZ		600	630	182
Openbare Bibliotheek Enschede		3.514	3.552	3.347
Wijkwelzijn Enschede Alifa		8.093	4.551	4.506
SMD Enschede-Haaksbergen		4.240	3.768	3.507
Tactus, instell. v. verslavingszorg		3.868	4.010	335
Volksuniversiteit Enschede, st.		364	368	370

SES Stichting Enschedese Speeltuinen	607	598	600
Totaal	22.618	18.661	13.611

Toelichting

Hieronder volgt een toelichting op de belangrijkste subsidies.

De verschillen in ramingen 2015 ten opzichte van 2014 zijn enerzijds het gevolg van het vrijwel volledig nog niet toekennen van subsidies 2015 voor Beschermd Wonen (34,2 miljoen euro), Maatschappelijke Opvang (3 miljoen euro) en Vrouwenopvang (0,2 miljoen euro). Deze subsidies zijn nu onder de diverse “verzamelsubsidies” opgenomen. Eerst na ontvangst van de subsidieaanvragen volgt de toekenning.

De middelen Beschermd Wonen, Maatschappelijke Opvang (ten behoeve van 8 regiogemeenten) en Vrouwenopvang (ten behoeve van 14 regiogemeenten) ontvangt Enschede van het Rijk als zijnde centrumgemeente. Inzet van deze middelen vindt plaats in overleg met de regiogemeenten.

Verzamelsubsidies Vrouwenopvang/Huiselijk geweld betreffen: Carint Reggeland groep, Coördinatiecentrum Mensenhandel, Stichting Kadera, St. Maatschappelijk Werk NW Twente, Reclassering Nederland en Mediant. Verzamelsubsidies Maatschappelijke Opvang betreffen: Humanitas onder Dak Twente, Jarabee, Mediant, Leger des Heils, Surplus, Tactus.

Anderzijds is het verschil het gevolg van de invulling van de bezuinigingstaakstelling op Welzijn voor 2015, vastgesteld in de vorige collegeperiode en het huidige [coalitieakkoord](#) dat leidt tot een subsidievermindering van ca. 120.000 euro. De bezuinigingstaakstelling op Welzijn betreft de volgende organisaties: Stichting Informele Zorg Twente (SIZT), stichting Alifa, stichting 55+, Plaatselijk Overleg Ouderen Bonden en Mediant.

Het verschil in subsidie bij peuterspeelzaalwerk betreft een incidentele bezuiniging van 480.000 euro.

Voor de onderwijsachterstandenbeleid is voor het jaar 2015 nog geen beschikking ontvangen over de hoogte van de te ontvangen subsidie, hierdoor staan de subsidies voor dit onderdeel op 0 euro.

Subsidie voor actieve scholen in de buurt zijn gekort. In 2015 komt er via de Brede scholen middelen beschikbaar om de activiteiten voort te kunnen zetten.

Het verschil tussen 2015 en 2014 bij KOE St. Kath. Onderwijs Enschede betreft een incidentele subsidie in 2014 voor de KOE.

6.8. Meerjaren Prognose Parkeerbeheer (MPP)

Aanleiding

Sinds 2012 valt de jaarlijks doorkijk van de Meerjaren Prognose Parkeerbedrijf (MPP) samen met de totstandkoming van de programmabegroting. De parkeertarieven 2014 zijn inmiddels in een separaat voorstel op 29 september 2014 vastgesteld.

Verwachtingen van het Parkeerbedrijf in 2015 en verder

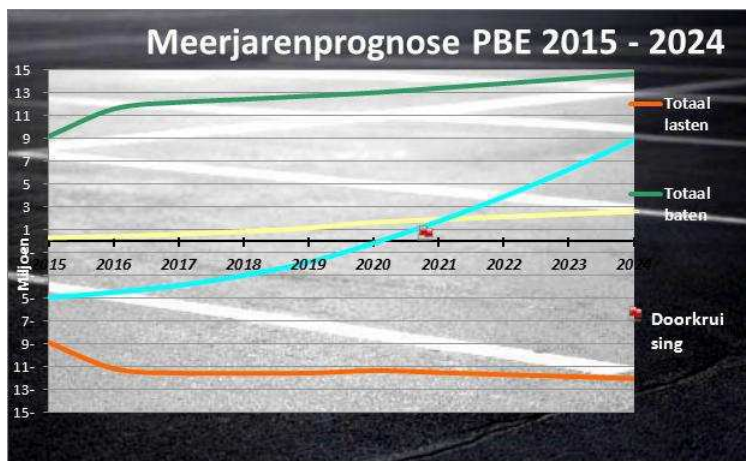
In de Meerjaren Prognose Parkeerbedrijf (MPP) 2015 en verder, wordt rekening gehouden met een positief exploitatieresultaat over 2014 van 427.000 euro (exclusief uitgaven voor de parkeervisie) Dit bedrag is 120.000 euro hoger dan in de meerjarenprognose welke bij de Programmabegroting 2013 – 2016 is vastgesteld. De oorzaken hiervan zijn:

- *Verlaging van de lasten:* op het gebied van kapitaallasten 70.000 euro (verlaging omslagrente van 5% naar 4,5%), verlaging kosten voor het jaarlijks onderhoud 43.000 euro, lagere personele lasten 46.000 euro en lagere toerekening kosten interne organisatie 44.000 euro en overig 3.000 euro.
- *Verlaging van de baten:* er wordt rekening gehouden met 2% minder verkochte parkeeruren in vergelijking met 2014. In 2014 en 2013 werd al rekening gehouden met 2% minder te verkopen parkeeruren in vergelijking met 2012. Dit doordat parkeerders korter verblijven in de binnenstad en het aantal parkeerders afneemt

Daarnaast wordt rekening gehouden met lagere opbrengsten vanuit abonnementenverkoop en opbrengsten vanuit samenwerking met partners.

In de MPP 2015 en verder wordt nog uitgegaan van 1 jaar met 2% daling en daarna van 2 jaren met 1% daling in de verkoop parkeeruren. Voor de jaren daarna wordt uitgegaan dat de verkoop stabiliseert.

In 2013 heeft de gemeenteraad de parkeervisie vastgesteld. Structureel wordt voor de parkeervisie 111.500 euro budget in het MPP opgenomen en ten laste van het resultaat gebracht. In de Najaarsnota 2013 is vervolgens besloten, gezien de tegenvallende opbrengsten, alleen de maatregelen uit te voeren die geen investeringskosten en/of budgetneutraal zijn uit te voeren. In de onderstaande grafiek is het budget van de parkeervisie meegenomen als onderdeel van het resultaat.

Omdat het resultaat van het PBE wordt afgewikkeld via de egalisatiereserve parkeren heeft bovenstaande geen directe invloed op het beschikbare jaarlijkse middelenkader.

Naar huidig inzicht zullen de aanloopverliezen van het PBE 2021 terugverdiend zijn. Vanaf dit moment komen er naar verwachting weer middelen beschikbaar om bijvoorbeeld noodzakelijke parkeer- of bereikbaarheidsinvesteringen te doen. Vanaf 2016 maakt de exploitatie van het bezoekers parkeren MST in de Van Heek garage integraal deel uit van de MPP. Actualisatie van deze exploitatie vindt in 2015 plaats.

6.9. Ruimtelijke projecten

Bij de behandeling van de raads-enquête "Grip op grond" in 2012 is gevraagd om een integraal overzicht op te stellen van de financiële positie van risico's van ruimtelijke projecten van binnen en buiten het grondbedrijf. Dit zijn MPG-, MSI-, mobiliteits- en vastgoedprojecten. Door middel van het opnemen van onderstaande bijlage (bij zowel de programmabegroting als bij de jaarrekening) geven we invulling aan het verzoek van de Raad.

Overzicht MPG projecten

MPG projecten	looptijd t/m	boekwaarde 31-12-2013	Gerealiseerde kosten t/m 2013	Gerealiseerde opbrengsten t/m 2013	nog te realiseren kosten (incl. rente/uitgavenstijging)	nog te realiseren opbrengsten (incl. inkomstenstijging)	eindresultaat (ncw 1-1-2014)	risico (bedrag obv risicoanalyse)	Toelichting afdekking risico's
Woningbouw:									
De Eschmarke	2025	11.088.382	43.609.395	32.521.013	20.462.035	19.272.768	6.836.654	566.505	WSC GB
Het Diekman Wonen	2018	-3.994.505	16.144.063	20.138.569	-1.004.778	1.188.986	-4.848.671	30.271	idem
Het Brunink	2028	3.694.787	28.683.307	24.988.520	3.563.148	17.308.716	-4.834.598	131.451	idem
Vaneker	2029	28.254.471	30.596.335	2.341.864	35.922.173	29.962.708	15.673.799	-1.103.053	idem
Diekman Sport en Leisure	2016	2.161.558	4.831.779	2.670.221	983.385	1.054.980	1.805.389	3.428	idem
Beekwoude	2021	3.117.359	3.117.359	0	4.648.104	4.749.745	2.041.156	82.587	idem
Winkelcentrum Stokhorst	2015	-552.316	2.647.495	3.199.811	1.580.858	1.028.542	0	-3.177	idem
Rosinkweg	2023	556.410	613.910	57.500	1.064.491	1.243.987	231.393	88.467	idem
Laares	2018	4.116.137	32.637.622	28.521.485	3.021.113	877.241	4.904.881	54.727	idem
Twekkelveld	2024	3.753.157	8.009.459	4.256.302	1.748.519	5.501.676	0	259.741	idem
Geessinweg-Bijvank	2017	283.970	1.089.413	805.442	610.453	683.458	173.561	29.547	idem
Vrijkomende locaties Brede School Stadsveld	2017	-1.015.591	529.597	1.545.188	1.100.145	1.072.254	-812.583	-99.754	idem
Kansrijke Stedelijke Locaties	2024	1.200.868	1.200.868	0	2.156.734	2.723.366	370.825	2.321	idem
Hoog en Droog Vitens	2017	-808.255	10.608	818.863	1.380.755	572.500	0	3.118	idem

MPG projecten	looptijd t/m	boekwaarde 31-12-2013	Gerealiseerde kosten t/m 2013	Gerealiseerde opbrengsten t/m 2013	nog te realiseren kosten (incl. rente/uitgavenstijging)	nog te realiseren opbrengsten (incl. inkomstenstijging)	eindresultaat (ncw 1-1-2014)	risico (bedrag obv risicoanalyse)	Toelichting afdekking risico's
Roombeek Binnenstad	2030	-11.698.802	213.191.564	224.890.366	37.006.353	24.728.688	252.556	-27.277	idem
Oost Boswinkel-Woonplaats	2019	0	0	0	1.437.461	1.437.461	0	-13.116	idem
Texoprint Bleekerij	2015	1.044.184	1.911.810	867.627	207.016	608.080	583.329	29.746	idem
Stroinkslanden 2015	2022	249.642	2.683.164	2.433.522	405.336	539.711	74.302	51.317	idem
Velve Lindenhof	2018	-10.517.301	10.858.915	21.376.216	11.751.579	2.424.052	-932.219	35.192	idem
Subtotaal Woningbouw		30.934.155	402.366.664	371.432.508	128.044.880	116.978.919	21.519.774	122.041	
Bedrijventerreinen:									
Euregio Bedrijvenpark !!	2029	6.100.804	13.463.350	7.362.546	3.222.870	14.346.537	-2.301.031	15.540	idem
Josink Es	2024	9.949.164	25.480.718	15.531.554	5.194.240	10.428.834	2.756.511	-34.494	idem
Unisson	2015	647.587	647.587	0	271.160	824.253	85.708	-2.183	idem
Ussler Es	2039	37.667.523	40.531.282	2.863.758	130.630.844	101.538.139	18.775.696	1.523.054	idem
B&S Valley	2030	3.172.788	6.364.482	3.191.694	7.116.658	12.610.530	-1.012.681	217.623	idem
Westerval	2023	1.487.551	8.308.358	6.820.807	1.165.225	2.485.119	102.927	604.575	idem
GEM Zuiderval Verwervingscomplex	2020	11.150.807	53.690.751	42.539.944	4.598.083	15.748.890	0	0	idem
Mobiliteitscentrum	2014	10.027.837	17.731.825	7.703.988	1.369.384	222.500	10.642.591	-115.314	idem

MPG projecten	looptijd t/m	boekwaarde 31-12-2013	Gerealiseerde kosten t/m 2013	Gerealiseerde opbrengsten t/m 2013	nog te realiseren kosten (incl. rente/uitgavenstijging)	nog te realiseren opbrengsten (incl. inkomstenstijging)	eindresultaat (ncw 1-1-2014)	risico (bedrag obv risicoanalyse)	Toelichting afdekking risico's
Ossenboer	2020	2.907.526	7.280.345	4.372.818	1.399.941	3.866.031	313.721	79.895	idem
Hardick en Seckel	2021	6.846.949	10.949.439	4.102.490	4.400.571	3.496.627	5.246.109	94.640	idem
MST Haaksbergerstraat	2015	-103.016	569.322	672.339	302.980	202.709	-2.490	5.174	idem
									idem
Subtotaal Bedrijventerreinen		89.855.519	185.017.458	95.161.939	159.671.956	165.770.168	34.607.061	2.388.510	
Stedelijke voorzieningen:									
Muziekkwartier	2019	11.242.803	24.759.222	13.516.419	7.022.566	906.416	12.953.518	-98.291	idem
Subtotaal Stedelijke voorzieningen		11.242.803	24.759.222	13.516.419	7.022.566	906.416	12.953.518	-98.291	
Totaal lopende grondexploitaties		132.032.477	612.143.343	480.110.867	294.739.402	283.655.503	69.080.352	2.412.260	
Af te sluiten complexen (totaal)	2014	1.790.684	196.315.444	194.524.760	695.794	1.402.886	1.031.991	50.000	idem
Kleine projecten (totaal)	2014	-231.463	3.534.333	3.765.797	-1.090.306	1.358.118	0	0	idem

MPG projecten	looptijd t/m	boekwaarde 31-12-2013	Gerealiseerde kosten t/m 2013	Gerealiseerde opbrengsten t/m 2013	nog te realiseren kosten (incl. rente/uitgavenstijging)	nog te realiseren opbrengsten (incl. inkomstenstijging)	eindresultaat (ncw 1-1-2014)	risico (bedrag obv risicoanalyse)	Toelichting afdekking risico's
NIEGG, ruilgronden, te verkopen gronden (totaal)	2014	49.634.775			4.561.159	1.345.821	nvt	964.519	idem
ACO (totaal)	2039	-9.606.595			50.763.764	0	11.575.072	-236.558	idem
Totaal MPG		173.619.877			349.669.813	287.762.329	81.687.416	3.190.221	

Toelichting op het model en de cijfers

Algemeen

De cijfers voor de grondexploitaties zijn afkomstig van het MPG 2014, stand 1-1-2014.

Boekwaarde

Min(-)bedragen betekenen dat de inkomsten hoger zijn dan de uitgaven; met andere woorden het project heeft een voordelig saldo.

Eindresultaat (ncw 1-1-2014)

Positieve bedragen betekenen voordelige resultaten die ten gunste komen van de Reserve Grondbedrijf, zodra deze gerealiseerd zijn. Negatieve(-)bedragen betekenen nadelige resultaten; deze nadelen zijn afgedekt door middel van een voorziening.

Risicobedragen

De vereiste weerstandscapaciteit van het GB/MPG gaat uit van 18,9 miljoen euro aan risico's. Dit betreft 90% van het maximaal negatieve resultaat wanneer alle risico's zich te gelijk voordoen. Bij grondexploitaties wordt de omvang van de risico's bepaald aan de hand van een bandbreedte tussen 10% en 90%. In bovenstaande tabel is uitgegaan van het gemiddeld risicobedrag, zoals ook vermeld in deel 2 van het MPG 2014. Het gemiddelde risico is 3,5 miljoen euro negatief. Dit is de afwijking ten opzichte van het begrote resultaat. Het eindresultaat (NCW 75.789.372 euro negatief) neemt met dit bedrag af (en komt dan op 79.293.513 euro) als we van het huidige risicoprofiel naar een neutraal risicoprofiel gaan. De risico's worden opgevangen door het weerstandsvermogen grondbedrijf. De individuele projectrisico's zijn in de grondexploitaties geanalyseerd. De beheersing van de risico's vindt plaats in het kader van het projectmatig werken.

Overzicht MSI projecten

Overzicht gereserveerde middelen MSI en daarmee te realiseren programmadoel, beleidseffect en project resultaat

MSI projecten	relatie met programma	bijdrage aan doel (PB2015)	projectfase	einddatum	Totaal Krediet / begroot	Gerealiseerde kosten - opbrengsten (boekwaarde) per 31-8-2014	Gerealiseerde kosten 31-12-2013	Gerealiseerde opbrengsten 31-8-2014	Nog te realiseren kosten	Nog te realiseren opbrengsten	eindresultaat (nominaal)	risico (bedrag obv risicoanalyse)	Toelichting afdekking risico's
Wesselerbriek	WZW	Burgerparticipatie, vergroten zelfredzaamheid en bevorderen maatschappelijke participatie	Realisatiefase	2017	3.814.535	148.802	3.665.202	3.516.400	149.333	298.135	0	0	0
Havengebied	EW	Versterken van economische structuur van Enschede en Twente	Vorbereidings- en Uitvoeringsfase	2015	21.900.000	2.244.983	14.002.838	11.757.856	7.897.162	10.142.144	0	600.000	Gemeentelijk Weerstandsvermogen
Kennispark algemeen	EW en SO	Versterken van de economische structuur en	Programmatie tot einde project en kent derhalve	2023	1.200.000	34.990	877.033	842.043	622.965	357.957	-/- 299.998	0	

MSI projecten	relatie met programma	bijdrage aan doel (PB2015)	projectfase	einddatum	Totaal Krediet / begroot	Gerealiseerde kosten - opbrengsten (boekwaarde) per 31-8-2014	Gerealiseerde kosten 31-12-2013	Gerealiseerde opbrengsten 31-8-2014	Nog te realiseren kosten	Nog te realiseren opbrengsten	eindresultaat (nominaal)	risico (bedrag obv risicoanalyse)	Toelichting afdekking risico's
		innovatiekracht van Enschede en Twente. Vergroten van de duurzame ruimtelijke kwaliteit van de stad.	geen projectfase.										
Kennispark Hengeloses traat	EW en SO	Versterken van de economische structuur en innovatiekracht van Enschede en Twente.	Realisatiefase	2013	15.840.430	820.248	14.709.307	13.888.958	40.693	861.042	0	0	
Auke Vleerstraat	SO	Ten minste op peil houden van de bereikbaarheid	fase 1 en 2a: Nazorgfase. Fase 3b: Realisatiefase	1+ 2a: 2014 3b: 2015	1: 14.250.000 2a: 5.785.0	1: -/ 202.792 2a: 2.771.251	1: 14.047.208 2a: 4.802.624	1: 14.250.000 2a: 2.031.373	1: 202.792 2a: 197.37	1:00 2a: 2.968.62	0	0	

MSI projecten	relatie met programma	bijdrage aan doel (PB2015)	projectfase	einddatum	Totaal Krediet / begroot	Gerealiseerde kosten - opbrengsten (boekwaarde) per 31-8-2014	Gerealiseerde kosten 31-12-2013	Gerealiseerde opbrengsten 31-8-2014	Nog te realiseren kosten	Nog te realiseren opbrengsten	eindresultaat (nominaal)	risico (bedrag obv risicoanalyse)	Toelichting afdekking risico's
		eid van de economische centra van de stad van het programma Stedelijke Ontwikkeling.			00 3b: 3.695.000	3b:-/ 282.963	3b: 887.037	3b: 1.170.000	6 3b: 2.807.963	7 3b: 2.525.000			
Stadsweide Overall / KTZ	SO	Vergroten van de duurzame ruimtelijke kwaliteit van de stad. Stimuleren van de beleefbaarheid van de stad.	Voorbereiding	N.v.t.	1.600.000	75.096	1.541.701	1.466.605	224.904	300.000	0	0	
Stadsweide Herinrichting Openbare Ruimte	SO	Vergroten van de duurzame ruimtelijke kwaliteit van	Voorbereiding	2014	600.000	25.804	694.249	668.444	0	25.804	0	0	

MSI projecten	relatie met programma	bijdrage aan doel (PB2015)	projectfase	einddatum	Totaal Krediet / begroot	Gerealiseerde kosten - opbrengsten (boekwaarde) per 31-8-2014	Gerealiseerde kosten 31-12-2013	Gerealiseerde opbrengsten 31-8-2014	Nog te realiseren kosten	Nog te realiseren opbrengsten	eindresultaat (nominaal)	risico (bedrag obv risicoanalyse)	Toelichting afdekking risico's
Sadsweide Koningsplein e.o.	SO	de stad. Stimuleren van de beleefbaarheid van de stad.	Voorbereiding	2015	6.650.000	348.600	448.600	100.000	6.201.400	6.550.000	0	0	
Stadsweide Herinrichting Mooienhof			Nazorg	2014	1.075.000	144.587	650.398	505.811	424.602	569.189	0	0	
Stadsweide Aanpassing Van Heek Garage			Realisatie	2016	21.710.000	7.537.152	8.440.332	903.179	13.269.668	20.806.821	0	0	
Stadsweide Westelijke Entree			Realisatie		1.600.000	101.298	101.298	0	1.498.702	1.600.000	0	0	
Stadsweide Kennishuis			Voorbereiding	2015	100.000	-/- 24.573	75.427	100.000	24.573	0	0	0	0
Spoorzone - Stationsomgeving	SO	Vergroten van de duurzame ruimtelijke kwaliteit van de stad. Stimuleren	Voorbereidingsfase	2014	13.400.000	0	1.016.686	1.016.686	0	0	0	0	

MSI projecten	relatie met programma	bijdrage aan doel (PB2015)	projectfase	einddatum	Totaal Krediet / begroot	Gerealiseerde kosten - opbrengsten (boekwaarde) per 31-8-2014	Gerealiseerde kosten 31-12-2013	Gerealiseerde opbrengsten 31-8-2014	Nog te realiseren kosten	Nog te realiseren opbrengsten	eindresultaat (nominaal)	risico (bedrag obv risicoanalyse)	Toelichting afdekking risico's
		van de beleefbaarheid van de stad.											

Toelichting MSI projecten

De risico's van MSI projecten worden grotendeels opgevangen binnen het project. Hiervoor wordt per project risicomanagement gevoerd. De risico's van de MSI projecten maken ook deel uit van het gemeentelijk weerstandsvermogen.

Overzicht mobiliteitsprojecten

Investeringsprojecten	relatie met programma	bijdrage aan doel (PB2012)	projectfase	einddatum	Totaal Krediet / begroot	Gerealiseerde kosten - opbrengsten (boekwaarde) per 1-9-2014	Gerealiseerde kosten 1-9-2014	Gerealiseerde opbrengsten 1-9-2014	Nog te realiseren kosten	Nog te realiseren opbrengsten	eindresultaat (nominaal)	risico (bedrag obv risicoanalyse)	Toelichting afdekking risico's
Mobiliteit:		Ten minste op peil											cf.raadsbesluit 30-1-2006

Investeringsprojecten	relatie met programma	bijdrage aan doel (PB2012)	projectfase	einddatum	Totaal Krediet / begroot	Gerealiseerde kosten - opbrengsten (boekwaarde) per 1-9-2014	Gerealiseerde kosten 1-9-2014	Gerealiseerde opbrengsten 1-9-2014	Nog te realiseren kosten	Nog te realiseren opbrengsten	eindresultaat (nominaal)	risico (bedrag obv risicoanalyse)	Toelichting afdekking risico's
		houden van de bereikbaarheid van de economische centra van de stad van het programma Stedelijke Ontwikkeling.											worden positieve en negatieve resultaten vereffend binnen het mobiliteitsplan. Binnen de reserve mobiliteit is een bedrag van € 0,5 mln aan risicobuffer gereserveerd.
Vri/sDuurzame verkeersmaatregelen	SO	zie onder mobiliteit	Programmatiesche aanpak	2013-2016	7.592.594	355.127	5.808.989	-5.419.842	1.783.605	-2.172.752	0		Zie onder mobiliteit

Investeringsprojecten	relatie met programma	bijdrage aan doel (PB2012)	projectfase	einddatum	Totaal Krediet / begroot	Gerealiseerde kosten - opbrengsten (boekwaarde) per 1-9-2014	Gerealiseerde kosten 1-9-2014	Gerealiseerde opbrengsten 1-9-2014	Nog te realiseren kosten	Nog te realiseren opbrengsten	eindresultaat (nominaal)	risico (be drag obv risicoanalyse)	Toelichting afdekking risico's
Fiets	SO	zie onder mobiliteit	Realisatiefase	2018	3.453.065	274.079	1.047.821	-722.104	2.405.244	-2.730.961	0		Zie onder mobiliteit
Fietssnelweg Hengelo	SO	zie onder mobiliteit	Realisatiefase	2025	1.074.640	-54.745	1.118.053	-1.172.797	54.745	0			Zie onder mobiliteit
Expl Fietsenstalling de Graaff	SO	zie onder mobiliteit	Realisatiefase	2016	3.061.649	316.865	2.251.790	-1.934.925	809.859	-1.126.724	0		Zie onder mobiliteit
Totaal fiets					7.589.354	536.199	4.417.664	-3.829.827	3.269.848	-3.857.685			
HOV	SO	zie onder mobiliteit	Realisatiefase	2014	1.110.613	267.604	540.032	-272.427	570.582	-838.186	0		Zie onder mobiliteit
Openbaar vervoer	SO	zie onder mobiliteit	Realisatiefase	2013-2016	1.492.813	52.282	1.036.054	-983.772	456.760	-509.041	0		Zie onder mobiliteit
Overige verkeersprojecten	SO	zie onder mobiliteit	Programmatie aanpak	2013-2016	3.471.559	71.648	2.734.503	-2.662.855	737.056	-808.704	0		Zie onder mobiliteit
Studies	SO	zie onder	Programmatie	2013-	5.479.3	98.835	5.024.262	-4.223.453	455.095	-	0		Zie onder

Investeringsprojecten	relatie met programma	bijdrage aan doel (PB2012)	projectfase	einddatum	Totaal Krediet / begroot	Gerealiseerde kosten - opbrengsten (boekwaarde) per 1-9-2014	Gerealiseerde kosten 1-9-2014	Gerealiseerde opbrengsten 1-9-2014	Nog te realiseren kosten	Nog te realiseren opbrengsten	eindresultaat (nominaal)	risico (be drag obv risicoanalyse)	Toelichting afdekking risico's
		mobiliteit	sche aanpak	2016	57					1.255.903			mobiliteit
N18 Enschede-Groenlo	SO	zie onder mobiliteit	Realisatiefase	2014	8.485.321	21.897	8.492.574	-8.470.677	0	-21.897	0		Zie onder mobiliteit
Studie incentive zone	SO	zie onder mobiliteit	Realisatiefase	2016	2.588.500	-512.241	2.897.770	-3.410.011	512.241	0	0		Zie onder mobiliteit
Totaal studies	SO	zie onder mobiliteit			16.553.178	-391.509	16.414.606	- 16.104.141	967.337	- 1.277.800	0		
Verkeersveiligheid	SO	zie onder mobiliteit	Programmatiesche aanpak	2013-2016	2.051.394	-39.330	1.359.084	-1.398.414	692.310	-652.980	0		Zie onder mobiliteit
Auke Vleerstraat	SO	zie onder mobiliteit	Realisatiefase.	2014	11.578.760	4.187.339	7.388.712	-3.201.373	4.190.048	- 8.377.387	0		Zie onder mobiliteit
Volksparksingel/ parkweg	SO	zie onder mobiliteit	Realisatiefase	2014	5.972.309	76.458	6.361.226	-6.284.769	0	-76.458	0		Zie onder mobiliteit

Investeringsprojecten	relatie met programma	bijdrage aan doel (PB2012)	projectfase	einddatum	Totaal Krediet / begroot	Gerealiseerde kosten - opbrengsten (boekwaarde) per 1-9-2014	Gerealiseerde kosten 1-9-2014	Gerealiseerde opbrengsten 1-9-2014	Nog te realiseren kosten	Nog te realiseren opbrengsten	eindresultaat (nominaal)	risico (be drag obv risicoanalyse)	Toelichting afdekking risico's
Hoofdwegen-structuur	SO	zie onder mobiliteit	Realisatie fase	2014	1.755.219	-202.680	1.657.386	-1.860.066	202.680	0	0		Zie onder mobiliteit
Vereffeningreserve	SO	zie onder mobiliteit	Realisatie fase	2014	2.683.287	-179.739	1.690.777	-1.870.516	992.510	-812.762	0		Zie onder mobiliteit
Totaal mobiliteit					61.851.080	4.733.399	49.409.033	- 43.888.002	13.862.736	- 19.383.755	0		

Toelichting

De risico's bij mobiliteitsprojecten worden per project door de projectleider gemonitord. Dit geldt vooral voor de grotere projecten (> 100.000 per project). De overige projecten worden in totaliteit beoordeeld. De risico's zijn beperkt door strikte sturing op kosten en opbrengsten. Indien sprake is van afwijkende kosten/opbrengsten (ten opzichte van het door de raad gevoterde krediet, dan wordt dit verrekend met een vereffeningrekening conform het raadsbesluit van 30 januari 2006).

6.10. Aangenomen amendementen en moties

raadsbehandeling 10 november 2014

Amendementen

De aangenomen amendementen zijn als volgt in de programmabegroting verwerkt:

Amendement A

Behoud natuur - en milieueducatie

D66, VVD, CDA, BBE, CU, GroenLinks, PvdA, SP, EA, OPA

Besluit:

- De bezuiniging van 20.000 Euro niet door te zetten en de Programmabegroting hierop aan te passen;
- Dekking voor dit bedrag te vinden binnen het budget duurzaamheid;

Amendement B

Bestemming vrije keuzeruimte en nieuw beheerssysteem wijkbudgetten

D66, VVD, CDA, BBE, CU

Besluit:

- **aan punt 1) van het dictum de volgende tekst toe te voegen:**

“, met dien verstande dat van de zgn. vrije keuzeruimte in de Programmabegroting:

- 228.000 Euro beschikbaar wordt gesteld als vrije keuzeruimte aan wijk gerelateerde activiteiten of aan voorstellen ingebracht door initiatieven van wijkbewoners;
- het restant (372.000 Euro) wordt behouden in de reserve wijkbudgetten in afwachting van een gevraagd nieuw beheerssysteem dat ontwikkeld moet worden in 2015 zoals hierna in de toelichting is omschreven;

en conform de beschikking het totale bedrag wijkbudgetten voor 2015 wordt gegarandeerd, indien daar aanspraak op wordt gemaakt.”

- **in de toelichting op dit raadsbesluit in het raadsvoorstel na de alinea over ‘website’ een nieuwe alinea toe te voegen, luidend:**

Wijkbudgetten

Het college zal de raad in juli 2015 een voorstel voorleggen voor een hernieuwd beheerssysteem en herziene spelregels voor toekennen van wijkbudgetten, daarbij rekening houdend met:

- ervaringen met het werken met wijkbudgetten tot nu toe;
- mogelijkheden creëren voor het meerjarig sparen van gelden voor uitgaven met grotere geldbedragen;
- het stimuleren en ondersteunen van de beoogde optimale uitnutting van wijkbudgetten en elimineren van prikkels binnen het systeem om budgetten “geforceerd” op te maken om daarmee te voorkomen dat gelden terugvallen naar de (algemene) reserves.

Dit hernieuwde beheerssysteem wijkbudgetten zal binnen stadsdeelmanagement beter worden afgestemd (synergie vergroterend) op het nog op te zetten beheerssysteem voor budget burgerkracht dat per 2016 wordt ingevoerd. Daarmee wordt voor de raad inzichtelijk op welke wijze deze budgetten elkaar versterken en zich van elkaar onderscheiden in de uitvoering en terugkoppeling van de resultaten.

Amendement I

TV Enschede FM 2015

BBE, CDA, VVD, D66, CU, PvdA

Besluit:

- Ingaande 2015 aan TV Enschede FM structureel een bedrag van € 50.000 extra toe te kennen bovenop de structurele € 90.000 die zij reeds ontvangen en dit extra bedrag te dekken uit de bestaande middelen voor communicatie.
- Aan TV Enschede FM voor het jaar 2015 incidenteel een bedrag van € 100.000 toe te kennen en dit bedrag te dekken uit de keuzeruimte reserve wijkbudgetten.
- Deze bedragen op te nemen in de Programmabegroting 2015 en deze hierop aan te passen.
- Dat er resultaatafspraken worden gemaakt met TV Enschede FM m.b.t. de continuering van het doorgeven van de verplichte communicatie van de gemeente aan de burger middels het programma 053, en over uitzendingen vanuit en over de verschillende Enschedese wijken.
- Voor de zomer van 2015 met een strategisch communicatieplan te komen, waarin de positie, beoogde doel en rol van externe communicatiepartners zoals Enschede FM, Twente Promotion, Enschede Promotie, etc. aan de raad wordt gepresenteerd, mede in relatie tot de interne organisatie, beschikbare interne capaciteit en communicatiedoelstellingen van de gemeente Enschede in zijn geheel. Aan de hand van dit plan de raad in positie te brengen te oordelen over de langjarige positie van Enschede FM in de communicatiemix van de gemeente

Amendement J

Valpreventie St. VVVS (Motiemarkt)

Stichting Vitaliteit en Veiligheid voor Senioren Enschede

BBE, D66, CDA, VVD, CU, OPA, PvdA

Besluit:

- Het benodigde incidentele subsidiebedrag valpreventie a € 50.000 voor 2015 beschikbaar te stellen
- Dit bedrag voor 2015 éénmalig te dekken uit de uit de reserve Wijkbudgetten.
- En dit vervolgens in de Programmabegroting 2015 aan te passen en dit tevens als Stedelijk project op te nemen in de programmabegroting en voor 2016 en verder hieraan uitvoering te geven conform het coalitieakkoord.

Amendement K

Griffie

SP, VVD, D66, EA, GroenLinks

Besluit:

- De bezuiniging van € 80.000,- voor de jaarschijf 2016 te schrappen.
- Dit te dekken uit een eenmalige verhoging voor de jaarschijf 2016 van de taakstelling "Bundel maatregelen lean organisatie" zoals vermeld op pagina 22 van de programmabegroting

Amendement L**Taakstelling openbare ruimte en behoud fonteinen****VVD, CDA, D66, BBE, CU, OPA, PvdA****Besluit:**

- Voor het begrotingsjaar 2015 incidenteel 78.000 euro vrij te maken uit de taakstelling openbare ruimte met als doel fonteinen in werking te houden;
- Dit te dekken uit de vrije keuzeruimte en de Programmabegroting conform aan te passen.

Moties**Digitale kaart****D66, VVD, CDA, BBE, CU**

Draagt het college op:

- onderzoek te doen naar de realisatie van een digitale kaart voor Enschede en de bijbehorende communicatie;
- bij dat onderzoek de stad actief uit te nodigen om mee te denken;
- resultaat van dit onderzoek voor te leggen aan de raad voor de zomer van 2015;
- dit onderzoek financieel te dekken vanuit het reguliere IT-budget;

Verfraaiing omgeving fietstunnels**PvdA**

Draagt het college op:

- Het initiatief te nemen om samen met Rijkswaterstaat te komen tot mogelijkheden om de geluidsschermen en wanden nabij de fietstunnels in de RW 35 te kunnen beschilderen aan de vanaf de fietspaden zichtbare zijde.

Labelsystemen aanbestedingen openbare werken**CDA, D66, BBE, VVD, CU, GL, OPA**

Draagt het college op:

- Te onderzoeken of het bij het aanbesteden van de werkzaamheden aan de openbare ruimte mogelijk is bij de aanbestedingseisen op te nemen om volgens een bepaald labelsysteem te werken;

- uiterlijk eind februari 2015 met een voorstel te komen.

**Onderbrengen functie Volksuniversiteit in toekomstig Kennishuis
CDA, D66, BBE, VVD, CU, GL**

Draagt het College op:

- Om in samenspraak met de Volksuniversiteit en de partners van het Kennishuis met een uitgewerkt plan te komen waarin staat op welke wijze het college denkt de bezuiniging ad €200.000 in te kunnen vullen;
- Om bij de uitwerking van het plan te kijken naar middelen die nu worden ingezet voor participatie, welzijn (flexibilisering) en wijken en andere externe middelen binnen te halen;
- Voor eind mei 2015 met dit voorstel te komen zodat de gemeenteraad dit voorstel integraal kan afwegen bij de Zomernota.